

ACTIVITEITENVERSLAG WERKINGSJAAR 2023

Verantwoordelijke uitgever:

Frank Schuermans - Voorzitter a.i. van het Controleorgaan op de politionele informatie

Adres: Leuvenseweg 48 - 1000 Brussel

E-mail: info@controleorgaan.be

Afbeeldingen:

(1) Beelden van het Federaal Parlement en omgeving – Kurt Van Den Bossche – Rechten voorbehouden aan de Kamer van de Volksvertegenwoordigers

(2) Beelden van politie leden - Rechten voorbehouden aan de politie

(3) Illustraties/tabellen/grafieken – Rechten voorbehouden aan het Controleorgaan

INHOUDSTAFEL

A. Voorwoord van de Voorzitter a.i.

B. Wettelijk kader

C. Visie en missie

D. De activiteiten van het Controleorgaan (COC)

1. INLEIDING

1.1. Bevoegdheden en opdrachten

1.1.1. De opdrachten

1.1.2. Bevoegdheden

1.1.3. Organisatie en samenstelling

1.1.4. Enkele kerncijfers inzake interne organisatie

2. DE DOMINANT DATAPROTECTIE ACTIVITEITEN

2.1. De verzoeken onrechtstreekse toegang (OT)

2.2. De vragen tot informatie en advies

2.3. Advies op wet- en regelgeving

2.4. De klachten

2.5. De inbreuken op de gegevensbeveiliging (databreach)

2.6. De internationale onderzoeken

2.7. Dataprotectie in bijzondere sectoren en materies

2.7.1. Bijzonder Toezicht: de PIE controles

2.7.2. Bijzonder Toezicht: de fiscale PIE vorderingen van de AADA

2.7.3. De Algemene inspectie van de federale politie en de lokale politie

2.8. Cameragebruik door de politiediensten

2.8.1. Algemeen

2.8.2. Vragen tot informatie en advies inzake cameragebruik

2.9. De uitoefening van de corrigerende bevoegdheden

2.9.1. De genomen corrigerende maatregelen

2.9.2. De rechterlijke voorzieningen tegen de beslissingen van het COC

3. DE DOMINANT CONTROLEACTIVITEITEN

3.1. De controle - en toezichtonderzoeken bij de GPI

3.1.1. Algemeen

3.1.2. Overzicht van de voornaamste toezichtonderzoeken

3.2. De controle op de gemeenschappelijke gegevensbanken terrorisme en extremisme

3.3. De controle van de ANG statistieken als grondslag voor dataretentie

4. DE BELEIDSMATIGE ACTIVITEITEN

4.1. Nationale overlegfora

4.2. Internationale overlegfora

4.3. Externe communicatie en deelname aan evenementen allerhand

4.3.1. Perscontacten

4.3.2. Deelname aan studiedagen en externe opleidingen

4.3.3. Website

4.3.4. Bevragingen door studenten en andere externen

5. PARTNERSCHAPPEN EN GEDEELDE BEVOEGDHEDEN

6. BESLUIT EN TOEKOMSTPERSPECTIVITEITEN

BIJLAGE: HET CONTROLEORGAAN IN CIJFERS

LEXICON

AIG: Algemene Inspectie van de federale politie en van de lokale politie

ANG: Algemene Nationale Gegevensbank

ANPR: *Automatic Number Plate Recognition*

API: *Advanced Passenger Information*

AVG: Algemene Verordening Gegevensbescherming

BELPIU: Belgische Passagiersinformatie eenheid

CALOG: *Cadre Administratif et Logistique*

CBPL: Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

CG/ISPO: Commissariaat-generaal/*Information Security & Privacy Office*

COC: Controleorgaan op de politionele informatie

DIRCOM: Directiecomité van het COC

DRI: Directie van de politionele informatie en de ICT-middelen

DPA: *Data Protection Authority*

DPIA: Data Protection Impact Assessment

DPO: *Data Protection Officer*

DOSE: Dient Onderzoeken – *Service d'Enquête*

GBA: Gegevensbeschermingsautoriteit

GGB: Gemeenschappelijke Gegevensbanken

GPI: Geïntegreerde Politie – *Police Intégrée*

HRM: *Human Resources Management*

ICT: *Information and Communication Technology*

LED: *Law Enforcement Directive*

NGO: Niet Gouvernementele Organisatie

OCAD: Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse

PIE: Passagiers Informatie Eenheid

PLIF: Personeel-Logistiek-Informatica-Financiën

PNR: Passenger Name Record

PZ: Politiezone

SCHEVAL: *Schengen Evaluation*

SICAD: Communicatie en Informatiedienst van het Arrondissement

VTE: Voltijds Equivalenten

WVG: Wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (Wet Gegevensbescherming)

WOG: Wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit

WPA: Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt

A. Voorwoord van de Voorzitter a.i.

1. Dit activiteitenverslag geeft een overzicht van de activiteiten van het Controleorgaan of COC¹ in 2023. Dit is het **vijfde** volle werkingsjaar van het COC, dat zich, als gevolg van de inwerkingtreding van het vernieuwde Europese en nationale privacy- en gegevensbeschermingskader² van september 2018, binnen dat tijdsbestek alsmear steviger gepositioneerd heeft in het toezicht.

2. Op het niveau van voornamelijk het directiecomité (DIRCOM) hebben er zich in 2023 belangrijke wijzigingen voorgedaan. Op 01.02.2023 werd Voorzitter Philippe Arnould op rust gesteld en op 26.06.2023 legde gewezen lid-raadsheer Koen Gorissen de eed af als directeur van het algemeen secretariaat van de Gegevensbeschermingsautoriteit. Eén en ander werd gedeeltelijk opgevangen door aanwijzingen in de hogere functie (cf. punt 1.1.3), waarbij het werk van drie directieleden werd opgenomen door twee directieleden.

Sedert **1 september 2021** zijn de mandaten van de directieleden inderdaad verstreken zonder dat sedertdien het federale parlement de procedure voor de hernieuwing is gestart. Het COC heeft er het raden naar wat de exacte redenen hiervoor zijn vermits dergelijke handelswijze nog nooit is gebeurd bij de andere (parlementaire) dotatiegerechtigde instellingen (zoals het Comité P, het Comité I, de Gegevensbeschermingsautoriteit, enz. ...). Vast staat dat deze situatie zo spoedig mogelijk moet aangepakt worden zodat opnieuw drie volwaardige DIRCOM leden het COC kunnen bemensen en besturen. Voor geen enkele organisatie is het te lang met *ad interim* leidinggevenden functioneren raadzaam, a fortiori voor een belangrijke toezichthouder die, zowel ten behoeve van de burger als van de (politie)overheden,

¹ Acroniem voor 'Controleorgaan-Organe de Contrôle'.

² Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG - Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) of in zijn Engels afkorting *GDPR* wat staat voor *General Data Protection Regulation* - en Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977 /JBZ van de Raad - ook in deze bijdrage aangeduid als 'richtlijn politie/justitie' of in het Engels *LED* wat staat voor *Law Enforcement Directive*.

belangrijke opdrachten heeft. Bij deze alvast dus een hernieuwde oproep aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, om, in het belang van de burger, de (politie)overheden en politiediensten én in het licht van de Europese verplichtingen die op België rusten, zoals opgenomen in het EU Handvest van de Grondrechten, de GDPR en de Richtlijn politie/justitie (*LED*), de aanwijzingsprocedure voor de mandaten van DIRCOM lid van het Controleorgaan spoedig op te starten.

3. Een woord van dank gaat daarbij uit naar alle medewerkers om in 2023 andermaal het beste van zichzelf te hebben gegeven in omstandigheden die er niet makkelijker op zijn geworden door o.a. een gevoelige stijging van het aantal dossiers, de grotere complexiteit ervan en de beperkte capaciteit waarbij het volledig kader van 11 VTE in realiteit nooit wordt bereikt. De *output* (de productie) en de *outcome* (de resultaten) van het COC mag, in het licht van die beperkte bezetting, absoluut gezien en vergeleken (*benchmark*) worden.

Daarbij komt dat ook, althans bij bepaalde (in hoofdzaak de reeds langer in dienst zijnde) politiechefs, met de jaren, wel wat meer weerstand wordt waargenomen tegen het optreden van het COC. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de mogelijkheid (in tegenstelling tot de andere toezichthouders) van **dwingend** optreden via corrigerende maatregelen – hoewel het COC hiermee spaarzaam en behoedzaam omgaat – wat niet steeds in dank wordt afgenomen. Verantwoording afleggen is niettemin één van de basispijlers van het nog steeds door de geïntegreerde politie (GPI) omarmde *community policing* model zodat ook leidinggevenden (en hun overheden) met het toezicht (op een verstandige en volwassen manier) moeten leren omgaan. Op de meeste plaatsen loopt dat toezicht trouwens vlot en beschouwt de korpsleiding de tussenkomsten van het COC als een opportuniteit om orde op zaken te zetten in een materie die in het verleden (te vaak) werd verwaarloosd.

Het Controleorgaan gaat alleszins op de ingeslagen weg verder en hoopt daarbij vooral op de actieve steun van de wetgevende én de uitvoerende macht.

Frank SCHUERMANS
Voorzitter *a.i.*

B. Wettelijk kader

4. Gestart als toezichtsorgaan stond het Controleorgaan tussen 1998 en 2014 onder het gezag van de politieministers om in 2014 te worden overgeheveld naar het federale parlement om nadien, vanaf 05.09.2018, de bijkomende opdracht van gespecialiseerde dataproductie autoriteit op (onder meer) de GPI uit te oefenen.

Het wettelijk kader vinden we in internationale normen – met name de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) en de zgn. *LED* (de *Law Enforcement Directive* of richtlijn politie/justitie 2016/680) – en de belangrijkste nationale wetgeving zoals de WVG (Wet Gegevensbescherming), de WPA (Wet op het Politieambt) en in mindere mate de WOG (Wet Gegevensbeschermingsautoriteit). Daarnaast zijn er nog de sectorale wetten, tal van uitvoeringsbesluiten en omzendbrieven.

We benadrukken dat het COC **niet** louter een dataproductie autoriteit is, maar ook een 'reguliere' controle-instantie op onder meer de hele politionele informatiehuishouding.

C. Visie en missie

5. Het COC heeft als missie/visie een performante en rechtstatelijke politionele werking – en informatiehuishouding voor ogen. Het heeft dezelfde missie ten aanzien van de AIG³, de PIE⁴ en de AADA⁵.

Zijn visie is prioritair pedagogisch ondersteunend, waarbij het de gecontroleerde diensten in eerste orde bijstaat, aan bewustmaking en *awareness* doet. Pas als *ultimum remedium* is een dwingend optreden aan de orde door het nemen van zgn. 'corrigerende maatregelen' (cf. verder).

D. De activiteiten van het Controleorgaan (COC)

³ Algemene Inspectie van de federale politie en van de lokale politie (cf. artikel 2 van de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en houdende diverse bepalingen betreffende de rechtspositie van sommige leden van de politiediensten.

⁴ Belgische passagiersinformatie-eenheid - *Passenger Information Unit* of *PIU* bedoeld in hoofdstuk 7 van de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens.

⁵ Algemene Administratie van Douane en Accijnzen van de Federale Overheidsdienst Financiën.

1. INLEIDING

1.1. Bevoegdheden en opdrachten

1.1.1. De opdrachten

6. De bevoegdheden en opdrachten van het COC zijn in grote lijnen:

(1) het toezicht op titel 2 WVG verwerkingen ten aanzien van de GPI, de AIG en de BELPIU, d.w.z. alle verwerkingen verbonden aan de operationele opdrachten;

(2) het toezicht op AVG en titel 1 WVG verwerkingen door de GPI, d.w.z. alle verwerkingen (verbonden met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer) in relatie tot de niet-operationele opdrachten (vb. HRM⁶ verwerkingen);

(3) het toezicht op de verwerking van de informatie en de persoonsgegevens bedoeld in de artikelen 44/1 tot 44/11/14 WPA, met inbegrip van deze ingevoegd in alle politionele gegevensbanken;

(4) elke andere opdracht door of krachtens andere wetten verleend. Hier kan worden verwezen naar:

a) het zichtbaar en niet zichtbaar cameragebruik door de GPI (WPA);

(b) de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens (Controle werking BELPIU);

(c) de bevoegdheid van het COC t.a.v. van de Douane m.b.t. tot vorderingen gericht aan de BELPIU in fiscale materies.

(d) de dataretentie wetgeving, waarin, op grond van artikel 126/3 §1, 8^e lid van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie (hierna afgekort 'WEC'), het COC belast is met de met de (al dan niet) validatie van de statistieken met betrekking tot het aantal strafbare feiten en de bewaringstermijn voor elk gerechtelijk arrondissement en elke politiezone in het kader

⁶ *Human Resources Management.*

(e) in toepassing van artikel 42 § 3, 2de en 3de lid WPA is het COC ook belast met de controle van de vorderingen van de Cel Vermiste Personen van de federale politie tot opvraging van de gegevens met betrekking tot de elektronische communicatie betreffende de vermiste persoon.

7. Wanneer we in dit rapport spreken over de "**dominant**" dataproductie activiteiten of "**dominant**" controleactiviteiten bedoelen we dat er in de beide activiteiten ook steeds aspecten van de andere component zitten. M.a.w., zelfs wanneer de focus ligt op gegevensbescherming zijn er steeds elementen van efficiëntie, effectiviteit en *compliance* met andere grondrechten of wettelijke voorschriften aan de orde. Omgekeerd, wanneer de controleopdracht de focus is, blijft ook privacy en gegevensbescherming een belangrijk luik.

1.1.2. Bevoegdheden

8. De bevoegdheden van het COC zijn vergelijkbaar met klassieke bevoegdheden van een toezichts- of controleorgaan.

9. Een reeks wetgevende reparaties zijn niettemin noodzakelijk en hebben te maken met het feit dat het COC ook een dataproductie-autoriteit is. Die noodzakelijke voorstellen werden door het COC reeds in mei **2021** overgemaakt aan de bevoegde Ministers, in het kader van de door Staatsecretaris belast met Privacy gehouden evaluatie van de Wet Gegevensbescherming, voorzien in artikel 286⁷. Die reparatiewetgeving is er helaas nog steeds niet. Het COC blijft dit als een absolute noodzaak zien om zijn werking, en dus ook het toezicht op de GPI en de andere gecontroleerde instellingen te optimaliseren. Hopelijk maken het nieuw verkozen federaal parlement en/of de nieuwe politieminsters hier wel werk van in belang van de burger, de politie en zijn overheden.

1.1.3. Organisatie en samenstelling

10. Het COC bestaat in zijn wettelijk kader uit een DIRCOM van 3 leden waarvan 2 magistraten en 1 deskundige. Daarnaast is er een 'Dienst Onderzoeken' (DOSE⁸)

⁷ Art. 286 voorziet in een evaluatie van de WVG in het derde jaar na de inwerkingtreding ervan. Gezien de inwerkingtreding plaats vond op 5 september 2018 diende de evaluatie te gebeuren in 2021.

⁸ Dienst **O**nderzoeken/**S**ervice d'**E**nquête.

bestaande uit 2 leden afkomstig van de GPI en 1 deskundige. Tot slot is er een 'Dienst Steun' ('secretariaat') bestaande uit 1 jurist, 1 informaticus en 1 directie-assistent. Daarnaast kan het COC contractueel rekruteren⁹ tot maximaal 30% van haar totale personeelsbestand (op een kader van 9 VTE), wat het steeds tracht te doen zodat het maximale personeelsbestand op 11 VTE komt. Dat laatste is evenwel nooit het geval. Gemiddeld genomen werkt het COC in de feiten met 7 tot 8 VTE aan de operationele dossiers.

Ook het hele PLIF¹⁰gebeuren rust grotendeels op de schouders van de leden DIRCOM en de directie-assistente, zij het met steun vanuit Persopoint. In tegenstelling tot de andere parlementaire collaterale instellingen heeft het COC geen echte administratie, behoudens die ene directie-assistent(e). Het in 2021 door de Kamer voorgenomen gemeenschappelijk dienstverleningscentrum 'INCENTRIS' is er niet gekomen, zodat de PLIF *workload* onveranderd is gebleven. 'Synergiën' tussen de dotatiegerechtigde instellingen (GBA, Comité P, Comité I, Hoge Raad voor de Justitie, Ombudsman, het FIRM¹¹, enz. ...) blijven, spijts alle gemakkelijke retoriek, marginaal en zeer moeilijk te verwezenlijken gezien de grote verschillen tussen de instellingen in taakstelling en omvang. Bovendien is een kleine instelling als het COC quasi steeds 'vragende partij', wat nooit een goede startbasis is om synergiën te creëren.

Zoals gesteld functioneert het COC sedert juli 2023 met slechts 2 directieleden, beiden aangesteld in de hogere functie. Een lid-raadsheer in de hogere functie van Voorzitter *a.i.* en één commissaris-onderzoeker (expert en niet-politieambtenaar) van de DOSE in de hogere functie van lid-raadsheer *a.i.*

1.1.4. Enkele kerncijfers inzake interne organisatie

11. Het COC is een kleine organisatie in verhouding tot zijn opdrachten en te controleren instellingen. Ook in het werkingsjaar 2023 was het kader nooit volzet¹². Bovendien is de techniciteit en veeleisendheid van de job van die aard dat men 1 jaar nodig heeft om met een zekere mate van autonomie te kunnen functioneren.

⁹ Op grond van artikel 21, 1^e en 2^e lid van het Huishoudelijk Reglement van het COC zoals goedgekeurd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 14 november 2018, *BS* 27 november 2018, 90687.

¹⁰ Personeel, Logistiek, Informatica en Financiën.

¹¹ Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens.

¹² Zes maanden zonder een DIRCOM lid, een half jaar zonder een informaticus, enz. ...

Het DIRCOM hield **50 formele plenaire vergaderingen** in 2023 (mét opmaak van een proces-verbaal), naast het dagdagelijkse informele overleg. Er is tevens in beginsel elke week een plenaire meeting met **alle** personeelsleden waarin zowel operationele als strategische onderwerpen als PLIF thema's aan de orde zijn. Wekelijks zitten de DOSE en de steundienst samen ter bespreking van operationele dossiers.

12. Het COC had in 2023 een **goedgekeurde uitgavenbegroting (na aanpassing) van 2.047,835 KEUR** waarvoor het langs inkomstzijde een **dotatie van 1.860 KEUR** ontving. De zuivere loonlasten in 2023 bedroegen 1.224,111 KEUR. De belangrijke stijging van de dotatie in 2023 zal trouwens éénmalig blijken, vermits in de **begroting 2024** slechts een dotatie van 1.600 KEUR werd goedgekeurd (**een vermindering derhalve van zo'n 15%**) en daarbovenop nog eens de reserves ten bedrage van 526.000 EUR werden gebruikt ter financiering van de uitgaven (waardoor het COC nog een kleine reserve had van 185.000 EUR einde 2023). In tegenstelling tot bv. de GBA, het FIRM of de Comités P en I wier toegekende dotaties (sterk) stijgen in 2024 is dat allerm minst het geval voor het COC.

Hoe dan ook blijft een belangrijk gedeelte van de werkingskosten niet gedekt door de dotatie zodat zij steeds met reserves dienen te worden gefinancierd, wat des te meer het geval zal zijn in 2024. Het COC wordt dus in zekere zin 'bestraft' voor het strikt beperken van zijn uitgaven (geen experten, geen consultancy, geen adviezen van advocatenkantoren, enz. ...) en het niet volledig (kunnen) invullen van zijn kader.

2. DE DOMINANT DATAPROTECTIE ACTIVITEITEN

2.1. De verzoeken onrechtstreekse toegang (OT)

13. De verzoeken van de burger - beter bekend als de zgn. 'artikel 42 WVG'¹³ of 'OT-dossiers'¹⁴ - tot het uitoefenen van zijn rechten tot inzage, verbetering of verwijdering van zijn/haar persoonsgegevens in de politiedatabanken vormen sinds 2018 een zeer dominante onderdeel van de dagelijkse reactieve werkzaamheden, in die mate dat ze de proactieve controleopdrachten van het COC ook in 2023 op significante wijze heeft beperkt. Elk individueel verzoek vraagt immers een substantiële investering van de dossier behandelaar van het COC.

14. Het aantal verzoeken is exponentieel gestegen over de jaren heen, wetende dat de toenmalige privacycommissie jaarlijks tussen de 100 à 150 verzoeken ontving. In 2023 werden **549 verzoeken** bij het COC ingediend waardoor we kunnen stellen dat zich de laatste drie werkingsjaren een zekere stabilisatie lijkt af te tekenen.

Tabel 1: Evolutie van het aantal aanvragen onrechtstreekse toegang bij het COC

Jaar	Aantal OT
2018	333
2019	392
2020	283
2021	546
2022	555
2023	549

16. Van voormelde **549** OT-dossiers die in 2023 zijn binnengestroomd waren er bij aanmaak van de statistieken, einde maart 2024, reeds **524 afgehandeld**. **Dat betekent m.a.w. dat 95,5 % van de aanvragen werden afgehandeld met een antwoord aan de betrokkene.** Daarmee werd nog beter gedaan dan in het werkingsjaar 2022 met 93%.

¹³ Artikel 42 WVG is het basisartikel ter zake en stelt in zijn 1^e lid: "Het verzoek tot uitoefening van de rechten bedoeld in dit hoofdstuk voor wat betreft de politiedienst in de zin van artikel 2, 2°, van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus of de algemene inspectie van de federale politie en de lokale politie, wordt aan de toezichthoudende autoriteit bedoeld in artikel 71 gericht (waarmee het COC wordt bedoeld, nvdv.)."

¹⁴ 'OT' staat voor 'Onrechtstreekse Toegang'.

Tabel 2: gemiddelde doorlooptijd en mediaan

Jaar	Gemiddelde doorlooptijd in dagen	Mediaan in dagen
2019	193,86	147
2020	85,63	58
2021	63,35	43
2022	51,65	39
2023	45,77	37

De gemiddelde doorlooptijd¹⁵ in 2023 bedroeg in **45,77 dagen (mediaan 37)**, wat aantoont dat de doorlooptijden nog steeds in dalende lijn zitten. De expertise van de dossierbeheerders bij het COC neemt toe, net zoals de rechtstreekse toegangen tot de politionele databanken voor het COC. Voorts zet het COC verder in op een gecoördineerde aanpak door de DPO van de best geplaatste politie-eenheid, dan wel CG/ISPO van de federale politie, uitgaande van het feit dat de verantwoordelijkheid moet gelegd worden daar waar ze ligt, m.n. bij de (functioneel of operationeel) verwerkingsverantwoordelijke politiedienst.

Wanneer we abstractie maken van de dossiers van derdelanders¹⁶ die in meerderheid vrij snel aan de Dienst Vreemdelingenzaken kunnen overgemaakt worden, komen we in 2023 aan een gemiddelde doorlooptijd van 58,41 dagen (in 2022: 67,5 dagen), met de **mediaan op 43 dagen**, voor de standaard dossiers¹⁷.

17. De andere toezichthouders stuurden 44 verzoeken door naar het COC, waarvan 39 door de GBA, 4 door het Comité I en 1 door het Comité P. De samenwerking met de collega's verloopt vlot waarbij de burger geen enkele nadelige impact voelt van het feit dat België heeft gekozen voor een systeem van meerdere gespecialiseerde toezichthouders zoals het COC. Tegengestelde stemmen of opmerkingen (al dan niet vanuit het terrein) op dat vlak zijn dan ook op niets gebaseerd.

18. Gelet op het arbeidsintensieve karakter, het behoud van het hoge aantal verzoeken nu reeds 3 jaar op rij (en dit bij ongewijzigd kader) én het feit dat het COC

¹⁵ Het aantal dagen tussen de datum van het verzoek (meestal per mail) en de datum van eindbeslissing.

¹⁶ Niet EU burgers m.a.w.

¹⁷ Daarmee bedoelen we in hoofdzaak Belgen of personen van andere nationaliteit die in België wonen/verblijven of (kleine minderheid, andere nationaliteiten van EU lidstaten).

afhankelijk is van de snelheid waarmee de GPI de door het COC gevraagd evaluaties behandelt én de vaak complexe vraagstukken die zich stellen, gelieerd aan de versplinterde Belgische politiestructuur, kan niet anders dan **vastgesteld worden dat de burger vanwege het Controleorgaan een vlotte, efficiënte en kwaliteitsvolle behandeling krijgt met een minimale overheidsinvestering** (budgettair en personeelsmatig).

19. Van die 524 afgehandelde dossiers waren er 312 zijnde 59 % die betrekking hadden op de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG).

Van de afgehandelde dossiers waren de resultaten en/of de gegeven eindrichting de volgende:

- (1) behoud registratie(s): 105 of 20%
- (2) archivering/wissing registratie(s): 119 of 22,7%
- (3) rectificatie registratie(s): 75 of 14,3%
- (4) geen (verdere) medewerking¹⁸van de betrokkene: 104 of 19,8%
- (5) geen registratie in de ANG: 80 of 15,26%
- (6) het verzoek is een loutere informatievraag: 40 of 7,6%
- (7) het verzoek was niet ontvankelijk: 12 of 2,3%
- (8) de bewaartermijn was overschreden: 92 of 17,5%

Het totaal aantal richtingen, nl. 627, is meer dan het totaal aantal van de 524 einde maart 2023 afgehandelde ANG dossiers omdat één dossier meerdere richtingen/eindbeoordelingen kan hebben.

¹⁸ Dat gebrek aan medewerking kan verschillende vormen aannemen: geen reactie meer op verdere vragen van het COC, geen mededeling van een kopie van de identiteitskaart of een ander document dat de identiteit kan bewijzen, enz.

Tabel 3: Inhoudelijke eindbeslissingen COC verzoeken OT m.b.t. de ANG

Resultaat	2020	2020 in %	2021	2021 in %	2022	2022 in %	2023	2023 in %
Behoud registratie	48	22,75	65	11,9	97	18,65	105	20
Rectificatie	31	14,69	92	18,58	67	13	75	14
Archivering/wissing	78	36,97	155	31,3	109	21	119	22
Totaal	144		312		273		299	

Wanneer we enkel de dossiers nemen waarin het COC een echt **inhoudelijke beoordeling heeft geveld**, stellen we vast dat van de in 2023 behandelde **ANG dossiers zo'n 22 % (119 op de 524 dossiers)** aanleiding hebben gegeven tot een **gehele of gedeeltelijke archivering/wissing van de politionele registraties in de ANG**. In vergelijking met de voorgaande jaren **betekent dit een verbetering t.a.v. 2022 dat op zich reeds een sterke dalende**, die het kon worden verklaard door de eerste technische realisaties van een algemene geautomatiseerde archivering. Deze algemene geautomatiseerde archivering is evenwel nog steeds niet volledig in voege, waardoor, bij ongewijzigd archiveringsbeleid bij de GPI, deze cijfers opnieuw zouden kunnen toenemen.

Tabel 4: Beslissing COC archivering/wissing ANG¹⁹

Jaar	Archivering of wissing
2019	52%
2020	75,69%
2021	79%
2022	33,8%
2023	22 %

20. Dit percentage is dus weliswaar afgenomen en evolueert gunstig, maar moet alle GPI leidinggevenden niettemin blijvend aanzetten tot reflectie en actie, waartoe we ook opriepen in de vorige activiteitenverslagen. **De kwaliteit (juistheid en nauwkeurigheid) van de politionele databanken laat nog (te) vaak te**

¹⁹ Het betreft dus de dossier waarin het COC echt een inhoudelijke beoordeling heeft gemaakt met name de dossiers met behoud van de registratie, met een rectificatie of met een volledige wissing.

wensen over, met een potentieel zeer nadelige impact op de burger. Die kan rechtstreeks of onrechtstreeks benadeeld worden door onjuiste, achterhaalde of anderszins niet correcte gegevensverwerkingen.

21. Het COC ontving ook **23** verzoeken onrechtstreekse toegang vanwege **kandidaat leden GPI** en **29** verzoeken van **effectieve leden GPI** wat, met een totaal van **52** dossiers neerkomt op **9,5 %** van de totaliteit en zelfs ruim **13%**, wanneer we de verzoeken door derdelanders niet meerekenen. M.a.w., (kandidaat) politieambtenaren beseffen goed het belang van correcte en kwaliteitsvolle vattingen en registraties wanneer het om hun persoonlijke situatie gaat.

22. In 2023 werden ook 21 verzoeken ingediend door andere veiligheidsberoepen of kandidaten (gemeenschapswachten, militairen en private bewakingsagenten). Dit heeft vooral te maken met het recruiteringsproces, waarbij *screenings* plaatsvinden en kandidaten worden geconfronteerd met hun politieel verleden, waarna geregeld een verzoek tot toegang/rectificatie/wissing volgt. Het kan ook te maken hebben met het een negatieve beslissing inzake een veiligheidsmachtiging of veiligheidsadvies voor de toegang tot een bepaalde functie of plaats. Hoe meer de overheid wenst te *screenen* - en dat is duidelijk de evolutie van de laatste jaren (cf. de aangekondigde *screening* van het NMBS personeel bv.) - hoe meer verzoeken tot toegang er bij het COC (zullen) binnenlopen. Ook met deze volume-effecten zal ooit eens rekening moeten gehouden worden om het COC toe te laten ook deze verzoeken kwaliteitsvol af te handelen.

Tabel 5: Aantal afgesloten dossiers in 2023 opgedeeld naar de soort politionele databank waarop het verzoek betrekking had²⁰

Soort databank	2019	2020	2021	2022	2023
ANG	171	211	315	308	312
Basisgegevensbank	-	6	14	18	10
Bijzondere gegevensbank	-	2	6	3	2
Technische gegevensbank	-	2	4	0	3
SIS II	68	41	202	197	166
GGB T&E ²¹	0	1	1	1	1
Andere ²²	1	6	10	8	8
Europol	7	7	1	5	5
Interpol	3	13	12	5	8
Totaal	250 ²³	289 ²⁴	564 ²⁵	545 ²⁶	515 ²⁷

23. Een dossier onrechtstreekse toegang is arbeidsintensief: analyse van het verzoek, consulteren en analyseren van de verwerkingen in de diverse politionele databank(en), een evaluatieverzoek richten aan de betrokken politiezones of diensten²⁸ van de GPI nopens de (blijvende) pertinentie of wettigheid²⁹ van één of meerdere registraties, overleg met de GPI (en/of parket), eventuele correctie/ventilering of archivering van de gegevens op vraag van het COC; controle door het COC van door de GPI beloofde of aangekondigde rectificaties, communicatie met de klager/aangever of zijn advocaat, enz. ...

²⁰ Een streepje (-) betekent dat deze categorie in de cijfers van 2019 nog niet apart bijgehouden werd.

²¹ Gemeenschappelijke Gegevensbank Terrorisme en Extremisme.

²² Die andere kan bijvoorbeeld betrekking hebben op een gegevensbank waarvoor de GPI niet de verwerkingsverantwoordelijke is zoals het Rijksregister of het repertorium van voertuigen.

²³ Dit totaal van 250 is meer dan het aantal afgesloten dossiers (234) vermits een verzoek betrekking kan hebben op meerdere politionele databanken.

²⁴ Dit totaal van 289 is meer dan het aantal afgesloten dossiers (259) vermits een verzoek betrekking kan hebben op meerdere politionele databanken.

²⁵ Dit totaal van 564 is meer dan het aantal afgesloten dossiers (495) vermits een verzoek betrekking kan hebben op meerdere politionele databanken.

²⁶ Dit totaal van 545 is meer dan het aantal afgesloten dossiers (520) vermits een verzoek betrekking kan hebben op meerdere politionele databanken.

²⁷ Dit totaal van 515 is minder dan het aantal afgesloten dossiers (524) vermits een verzoek enerzijds betrekking kan hebben op meerdere politionele databanken, doch in 2023 er 80 verzoeken bleken geen politionele registraties te hebben.

²⁸ Eén verzoek kan immers betrekking hebben op meerdere registraties door verschillende politiediensten.

²⁹ Wanneer de maximale bewaartermijn verstreken is (bv. een enkelvoudige diefstal kan maximaal 10 jaar bewaard blijven, behoudens in geval van zgn. opslorping) is de pertinentie zelfs niet meer aan de orde en moeten de registraties gearchiveerd worden.

Vermits de actuele politiestructuur ertoe leidt dat de verantwoordelijkheid voor de politionele vattingen wordt versplinterd tussen de diverse betrokken politie-entiteiten (in de praktijk gaande van twee tot meer dan tien eenheden) dringt zich vaak een coördinatie op tussen alle betrokken eenheden. Het is evident **niet** aan het Controleorgaan, als gegevensbeschermingsautoriteit en toezichthouder, om een dergelijke coördinatie op te zetten binnen de **geïntegreerde** politie.

Daarom blijft het COC de sinds 2021 ingeslagen weg verder gaan door, indien de complexiteit van het dossier dit noodzakelijk maakt, te werken met 1 door het COC of de GPI aangeduide 'DPO-coördinator'. In om en bij de 10% van het totaal aantal verzoeken werd in 2023 op deze wijze gewerkt met een 'centrale coördinerende eenheid' binnen de GPI die instaat voor de contacten met het COC.

24. Het is o.a. door deze dossiers dat het COC, ook in 2023, zoals de voorgaande jaren moet blijven vaststellen dat, zelfs de ANG nog te veel onnauwkeurigheden of fouten bevat, hoewel precies de ANG enkel zgn. **gevalideerde³⁰ gegevens bevat.**

25. Ook in 2023 bleef de problematiek van de beperkte mogelijkheid tot informatieverstrekking aan de burger bij het afsluiten van het verzoek onveranderd. Het COC mag en kan inhoudelijk niets meedelen of motiveren in de ene of andere zin. Daaraan staat niet in de weg dat een betrokkene ook een voorziening heeft tegen de verwerkingsverantwoordelijke (Ministers van Binnenlandse Zaken en/of Justitie en/of de korpsoverste) maar dat rechtsmiddel wordt in de praktijk, voor zover het COC weet, zo goed als nooit aangewend. Zoals was aangekondigd in de activiteitenverslagen 2021 en 2022 heeft het Europees Hof van Justitie te Luxemburg inmiddels een belangrijk prejudicieel arrest geveld op 16.11.2023, als gevolg van twee prejudiciële vragen van het Brusselse Hof van Beroep bij arrest van 9 mei 2022 in de zaak 'DD' en '*Ligue des Droits Humains*' tegen het COC.

Het EU Hof van Justitie kwam tot het oordeel dat:

"1. Artikel 17 van richtlijn (EU) 2016/680, gelezen in samenhang met artikel 46, lid 1, onder g), artikel 47, leden 1 en 2, en artikel 53, lid 1, van deze richtlijn alsmede met artikel 8, lid 3, en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moet aldus worden uitgelegd dat, een persoon wiens rechten overeenkomstig dat artikel 17 via de bevoegde

³⁰ In tegenstelling tot bv. de basisgegevensbanken. Waarmee een intern proces van evaluatie van de juistheid en nauwkeurigheid van de gevatte informatie en persoonsgegevens wordt bedoeld waar meerdere personen bij betrokken worden.

toezichhoudende autoriteit werden uitgeoefend en die door deze autoriteit wordt geïnformeerd over het resultaat van de verrichte controles, het recht moet hebben om een doeltreffende voorziening in rechte in te stellen tegen het besluit van die autoriteit om het controleproces te beëindigen.

2. Het onderzoek van de tweede vraag³¹ heeft geen enkel element aan het licht gebracht dat de geldigheid van artikel 17, lid 3, van richtlijn 2016/680 kan aantasten."

Daarnaast leiden echter vooral de overwegingen van het arrest, samen gelezen met het advies van de advocaat-generaal én een correcte lezing van artikel 17 *LED*, **tot de onvermijdelijk en logische conclusie dat België definitief moet afstappen van zijn systeem van onrechtstreekse toegang** en, zoals in alle andere EU-lidstaten, **wettelijk moet voorzien in de rechtstreekse uitoefening van rechten door de burger bij de** verwerkingsverantwoordelijke **politiediensten** (of bevoegde Ministers) en subsidiair, op onrechtstreeks wijze, bij het COC. Het Hof maakt inderdaad zeer duidelijk dat, samengevat:

- 1) de uitzondering op de rechten van de betrokkene **niet** de regel kan zijn (zoals dat actueel in België wél het geval is);
- 2) de betrokkene zijn rechten **primaire** (en beginsel dus steeds en in hooforde) tegenover de verwekingsverantwoordelijke (m.a.w. *in casu* de Belgische politiediensten of de Ministers) moet kunnen uitoefenen;
- 3) de onrechtstreekse toegang (via het Controleorgaan als toezichthouder) een **aanvullende garantie (recht)** is dat de betrokkene kan gebruiken;
- 4) de toezichhoudende autoriteit, in het kader van de toepassing van de onrechtstreekse toegang (voor zover subsidiair gebruikt door de betrokkene), vertrouwelijk overlegt pleegt met de verwerkingsverantwoordelijke en een beslissing neemt over de informatieverstrekking aan de betrokkene en dit besluitvormingsproces wordt gedocumenteerd;

³¹ Deze vraag van het Brusselse beroepshof luidt als volgt: "Is artikel 17 van de Richtlijn 2016/680 in overeenstemming met de artikelen 47 en 8, §3 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie in die zin dat het de toezichhoudende autoriteit – die de rechten van de betrokkene ten aanzien van de verantwoordelijke voor de verwerking uitoefent – om deze persoon enkel te informeren "dat hij alle noodzakelijke verificaties of een onderzoek heeft uitgevoerd" en "van zijn recht om juridische beroep in te stellen", terwijl dergelijke informatie geen a posteriori controle toelaat op het optreden en de beoordeling van de toezichhoudende autoriteit met betrekking tot de gegevens van de betrokkene en de verplichtingen die op de verwerkingsverantwoordelijke rusten?"

5) de informatie die aan de betrokkene wordt verstrekt **niet algemeen en systematisch kan beperkt worden** tot de minimale informatie dat "*de nodige verificaties werden uitgevoerd*", zoals dat in België wél het geval is;

6) het resultaat van de controle dat door de toezichhoudende autoriteit in het kader van de onrechtstreekse toegang aan de betrokkene wordt medegedeeld een beslissing is waartegen voor de betrokkene beroep bij de rechter openstaat.

26. Hoewel het arrest van het EU Hof van Justitie van november 2023 dateert, werd geen initiatief genomen om de Belgische wetgeving in conformiteit te brengen. Onmiskenbaar is er vanuit de politie nog steeds druk om de rechtstreekse toegang niet te moeten implementeren en ontloopt het zijn verantwoordelijkheid. Het COC dringt er alvast op aan dat spoedig het nodige wordt gedaan door de beleidsverantwoordelijken.

2.2. De vragen tot informatie en advies

27. Daarnaast bleef het COC door burgers en professionelen van (vooral) binnen en buiten de politie ook in 2023 bevraagd omtrent in hoofdzaak privacy- en gegevensbeschermingsvraagstukken, problemen van toepassing van de regels van politierecht, enz. ...

Een vraag kan de aanleiding zijn om een ambtshalve advies te verlenen omdat het COC vaststelt dat geregeld dezelfde thematiek aan de orde is. Deze ambtshalve adviezen zijn bedoeld als richtsnoeren voor de GPI en het aanreiken van een (juridisch) kader rond bepaalde (heikele) thema's. Niet alle adviezen zijn publiek maar bepaalde ervan worden, (1) hetzij enkel aan de stakeholder(s) overgemaakt³², dan wel uitsluitend intern GPI verspreid via het intranet (cf. verder n° 66.3). Vaak worden adviezen enkel aan de aanvrager overgemaakt en ontbreekt het aan afdoende capaciteit om deze in aangepaste vorm ter beschikking te stellen van de hele GPI (dit betekent immers vertalen³³, anonimiseren, enz. ...).

³² Bijvoorbeeld: Advies DD220024 van 11.03.2022 betreffende de *Politie screening van de leden van de gastgezinnen van ontheemde Oekraïense onderdanen*.

³³ Het COC heeft geen eigen vertalers en moet alle vertalingen extern uitbesteden én nadien nog controleren, wat evenzeer een budgettaire en capaciteitshinderpaal is.

28. Het COC moet niettemin nog regelmatig herhalen dat het onmogelijk 'de jurist' en/of 'de privacy specialist' van de hele GPI kan zijn. Het feit dat men het COC blijft bevragen en niet (eerst) intern de eigen organisatie en/of de voorgedijministers (verantwoordelijke voor het regelgevend kader) bevraged, die bovendien ook verwerkingsverantwoordelijk zijn, bewijst het gebrek aan een volwaardige GPI-brede juridische dienst (hetzij binnen de federale politie, hetzij binnen de FOD Binnenlandse Zaken). Het blijft hoe dan ook noodzakelijk eerst de interne kanalen te bevragen en al minstens de eigen DPO, vooraleer het COC te contacteren.

29. Het over de jaren heen stabiele volume aan vragen tot advies of standpuntbepaling toont anderzijds aan dat het COC door de GPI wordt aanzien als **hét** expertisecentrum. De noodzakelijke capaciteit om hierop kwalitatief te antwoorden blijft een grote uitdaging. In 2023 werden **55 adviesaanvragen ingediend** (andere dan m.b.t. cameraverwerkingen, cf. verder), waarvan 54 waren afgehandeld einde maart 2024.

Daarnaast adviseert het COC steeds vaker op **informele** wijze (telefonisch advies, teams meetings, rechtstreeks mailantwoorden zonder vatting in het dossierbeheerssysteem van het COC, enz. ...). In 2023 werden op die manier nog eens **73 adviezen verstrekt** en werden minstens **36 teams-meetings** gehouden. Deze laatste zijn dus zeer gevoelig gestegen in vergelijking met de 5 teams-meetings van 2022. Gezien de techniciteit en complexiteit van de materie leent een live meeting met o.a. demo's, rechtstreeks Q&A sessies en onmiddellijke interactie met de politie-entiteit zich immers tot veel diepgaandere en meer volledige analyses, antwoorden en adviezen door het Controleorgaan.

30. Voor 2023 bedroeg de **gemiddelde doorlooptijd 35,33 dagen** wat een bevestiging is van de licht stijgende tendens (in 2019, 2020, 2021, 2022 met respectievelijk 28,46, 29,76, 27,83 en 30,8 dagen). Het COC probeert nog steeds een antwoordtermijn van 1 maand als principe te hanteren, maar vermits bepaalde adviezen de gemiddelde behandelingstermijn kunstmatig opdrijven (complexiteit, wachten op het standpunt van andere stakeholders) is het vermeldenswaard mee te geven dat de **mediaan op 21,5 dagen** lag. Adviezen worden dus vaak binnen de 3 weken verleend waarvoor ongetwijfeld elke overheidsorganisatie zou tekenen.

Onmiskenbaar is er evenwel een stijgende tendens over de laatste 5 jaar (4 (2019), 7,5 (2020), 8 (2021) en 11,5 dagen (2022)). Deze tendens zal zich wellicht niet snel keren om reeds aangehaalde redenen (complexiteit, globale volume-effecten van binnenkomende reactieve dossiers, personeelsuitval, enz. ...).

Tabel 6: Aantal dossiers informatievragen dataprotectie naar herkomst vraagsteller

Herkomst vraagsteller	2020	2020 in %	2021	2021 in %	2022	2022 in %	2023	2023 in %
GPI	48	60,76	43	52,44	60	73,5	44	80
Burger	17	21,52	15	18,29	11	13,25	7	12,73
Politieoverheid	4	5,06	3	3,66	6	7,2	1	1,82
Andere overheid	2	2,53	5	6,10	4	4,8	1	1,82
Parlementslid	1	1,27	-	-	-	-	-	-
Advocaat	-	-	3	3,66	-	-	1	1,82
Vakbond	NG ³⁴		NG		NG		1	1,82
Totaal	79³⁵	100	73³⁶	100	82	100	55	100

2.3. Advies op wet- en regelgeving

Tabel 7: Adviesaanvragen op wet- en regelgeving tussen 2018 en 2023

2018	2019	2020	2021	2022	2023
12 ³⁷	22 ³⁸	15	33	39	49

31. De belangrijke adviesbevoegdheid op ontwerpen van regelgeving (wet, decreet/ordonnantie, KB, richtlijn, ...) die (gedeeltelijk) raken aan de bevoegdheden van het COC gaan in overgrote meerderheid uit van de federale overheid (parlement of regering), maar het kunnen ook deelstatelijke ontwerpen (decreet, ordonnantie, regeringsbesluit, ...) zijn.

32. Een steeds penibeler problematiek is de vaak niet bestaande reflex bij de deelstaten ook het advies van het COC te vragen wanneer de regels of praktijk van

³⁴ NG: Niet Gevat (m.a.w. dit metagegeven wordt slechts bijgehouden vanaf 2023).

³⁵ Het aantal adviesaanvragen ligt iets hoger dan het aantal adviezen vermits sommige adviezen worden gevraagd door meerdere aanvrager (bv. een politieoverheid en een politiedienst)

³⁶ Het aantal adviesaanvragen ligt iets hoger dan het aantal adviezen vermits sommige adviezen worden gevraagd door meerdere aanvrager (bv. een politieoverheid en een politiedienst)

³⁷ Na onderzoek werd in 3 gevallen geen advies uitgebracht omdat het COC van oordeel was dat de tekst niet raakte aan zijn bevoegdheden of de bevoegdheden van de onder haar toezicht vallende entiteiten.

³⁸ *Ibidem.*

de politionele informatiehuishouding rechtstreeks of onrechtstreeks worden geïmpacteerd. Dat is en blijft vooral voor Vlaamse ontwerpen van regelgeving een probleem, waarbij moet vastgesteld worden dat de Vlaamse regering geen advies vraagt aan het COC hoewel men meer en meer begint te legifereren in dit domein.

33. In 2023 heeft het COC **49 adviesaanvragen** ontvangen en heeft het daadwerkelijk **25 adviezen** afgeleverd. Bij de 24 andere werd, na onderzoek van de tekst, besloten dat een advies niet mogelijk of noodzakelijk is, hetzij (1) omdat het COC niet bevoegd is, (2) hetzij omdat er in essentie niets wijzigt aan de regels rond politionele informatiehuishouding of (3) wegens capaciteitsgebrek bij het COC gecombineerd met een eerder marginale weerslag op de politionele werking en informatiehuishouding. In 2023 werd voor het eerst ook gestart met het verlenen van een **negatief advies**. Dat doet het COC niet vaak en gebeurt slechts in die gevallen waarin de opmerkingen en bezwaren van die aard zijn dat de voorgelegde tekst niet aanvaardbaar is. In **3** van de 25 adviezen was dat het geval.

31 adviesaanvragen werden overgemaakt door de GBA in het kader van het één loketprincipe, waarvan 18 afkomstig van de deelstaten, wat de noodzaak aantoont om ook deelstatelijke (ontwerpen van) regelgeving over te maken voor advies aan de GBA, die eventueel verder aan het COC zal overmaken voor bevoegdheid. De overige 18 adviesaanvragen werden rechtstreeks ontvangen van de aanvragende overheid.

Ook in deze dossiers blijven we een **stijging noteren van het aantal adviesaanvragen en daadwerkelijk afgeleverde adviezen**. Sedert de 2018 en de start van het COC als dataprotectie autoriteit is 2023 het meest belastende jaar tot op heden, ook in deze dossiers.

34. De adviezen zijn in beginsel terug te vinden op de website van het COC (www.contrôleorgaan.be), zodat niet enkel het grote publiek, maar vooral ook alle *stakeholders* (bestuurlijke en gerechtelijk overheden, de GPI, de academische wereld, middenveldorganisaties, NGO, enz.) er kennis kunnen van nemen.

35. Deze adviezen worden voorbereid en opgesteld door een lid DIRCOM (meestal met bijstand van een jurist of een lid DOSE/jurist) en goedgekeurd in het DIRCOM en moeten binnen de 60 dagen of 15 dagen (in geval van gemotiveerde

hoogdringendheid) worden verleend. In 2023 werd in geen enkele keer de hoogdringendheid gevraagd. Een wekerend probleem is de soms laattijdig doorzending van de aanvraag door de GBA in het kader van het één loket mechanisme, wat maakt dat het COC in werkelijkheid zelden over de voorziene 60 dagen beschikt. De **gemiddelde doorlooptijd** in 2023 bedroeg **47,8 dagen** (mediaan: 36 dagen) wat niet enkel te maken heeft met de hoge techniciteit van de materie, maar ook met de tijd nodig voor het vertalen van de adviezen. Het COC heeft immers geen eigen vertaler(s) en moet dus alle vertalingen (en zeker de adviezen op regelgeving) uitbesteden én nadien controleren.

2.4. De klachten

36. De klachtendossiers betreffen in meerderheid beweerdelijke onrechtmatige verwerkingen door leden GPI en worden neergelegd door burgers of collega's politieambtenaren die vermoeden dat een lid GPI ten onrechte zijn of haar gegevens, in de politionele databanken of databanken die via PORTAL³⁹ ter beschikking staan, heeft geraadpleegd of andere onrechtmatige verwerkingen heeft gedaan. Daarnaast kunnen klachten betrekking hebben op de bredere thematiek van de rechtmatigheid van gegevensverwerkingen (vb. *screening*, ANPR gegevensverwerkingen, identiteitsfraude, enz. ...)

3 klachtdossiers werden overgemaakt door het Vast Comité P.

³⁹ PORTAL is het algemeen toegangspuntaal voor de leden van de GPI. Het gaat dan om het Rijksregister (RRN), het repertorium der voertuigen (DIV) en het wapenregister.

Tabel 8: Aantal klachtendossiers

Jaartal	Onrechtmatige verwerking lid GPI	Andere	TOTAAL
2019	30	0	30
2020	26	14	40
2021	16	12	28
2022	23	6	29
2023	16	18	34

Het globale aantal klachtendossiers lijkt zich te stabiliseren rond een 30-tal per jaar.

Het gevolg dat aan deze klachtdossiers werd verleend ziet er als volgt uit:

Tabel 9: Door het COC verleend gevolg aan klachtendossiers

Verleend gevolg	2020	2021	2022	2023
Zonder gevolg: COC niet bevoegd	5	4	6	1
Zonder gevolg: niet ontvankelijk ⁴⁰	3	3	4	3
Zonder gevolg: geen bezwaren	11	1	1	1
Zonder gevolg: kennelijk ongegrond	4	0	2	1
Zonder gevolg: geen medewerking klager	10	8	7	5
Zonder gevolg: andere dienst reeds belast	3	1	3	3
Zonder gevolg: behandeling niet opportuun ⁴¹	4	1	2	2
Verwerking conform	3	4	7	4
Bevel tot conforme verwerking	0	2	0	1
Verwerker berispt	0	1	0	0
Waarschuwing aan verwerker	2	0	0	0
Bevel tot rectificatie	1	0	0	0
Bevel tot wissen	1	0	0	0
Bevel definitieve verwerkingsbeperking	0	0	0	1
Overmaken aan de politiehierarchie	7	0	4	2
Overmaken aan het openbaar ministerie	3	0	1	0
Proces-verbaal opgemaakt	4	1	2	0
Interne ordemaatregel GPI	0	1	1	0
Tuchtonderzoek ingesteld	5	1	2	0
Totaal	66	28	42	24

37. Gelet op de arbeidsintensieve aard van de klachten inzake onrechtmatige raadpleging(ne) beperkt het COC zich expliciet tot een *prima facie* onderzoek. Van zodra een mogelijke 'verdachte' kan gelokaliseerd worden in tijd/ruimte, wordt het dossier in principe – behoudens indien een eigen COC behandeling noodzakelijk is - overgemaakt aan de korpschef/directeur.

⁴⁰ Dit kan bv. te maken hebben met het feit dat klacht uiteindelijk niet gericht is tegen een politieambtenaar.

⁴¹ Dit kan bv. te maken hebben met een lopend tuchtrechtelijk of strafrechtelijk onderzoek waarin het COC zich niet wenst tussen te wringen.

38. De gemiddelde doorlooptijd van de klachtendossiers is van 238,6 dagen in 2019, 96,66 dagen in 2020, 74 dagen in 2021 en 73,08 dagen in 2022 **naar 61,85 dagen verminderd in 2023**. Ook hier trekt de inkorting van de doorlooptijd zich dus door.

Door de evolutie van de rechtspraak en de eisen die men o.a. kan lezen in de arresten van het Hof van Justitie die maken dat het COC elke klacht moet afsluiten met een formele beslissing, die de toets van de algemene beginselen van behoorlijke bestuur kan doorstaan, zullen deze dossiers in de toekomst evenwel steeds meer capaciteit vragen (zowel in onderzoek als formeel juridische behandeling).

2.5. De inbreuken op de gegevensbeveiliging (databreach)

39. In 2023 werden **40 inbreuken op de gegevensbeveiliging** door de GPI aangemeld. Dit is het hoogste aantal sedert de start van het Controleorgaan als dataproctie autoriteit in 2018. Het moet gaan op zgn. 'CIA' inbreuken, met name inbreuken met een effect op de Confidentialiteit (C), Integriteit (I) en Availability (beschikbaarheid, A) van de persoonsgegevens.

Deze dossiers kunnen complex zijn waarbij het COC niet de capaciteit heeft ten gronde op de inbreuken in te gaan vermits het over **één (1) VTE informaticus** beschikt. In 2023 kon het bovendien slechts vanaf 1 september over een nieuw aangeworven informaticus beschikken, na een 3e poging tot aanwerving, die zich bovendien moest inwerken in het activiteitendomein van het COC. Het Controleorgaan beperkt zijn onderzoek dus noodgedwongen tot de vraag of de inbreuk correct werd afgehandeld, of vóórdien alle maatregelen in plaats waren gesteld om de inbreuk te verhinderen en of nadien het noodzakelijke werd gedaan om gelijkaardige inbreuken te (proberen te) vermijden en om de schadelijke effecten ervan maximaal te beperken.

In concreto gaat dit over gevallen van *hacking*, *ransomware*, verlies van een device of papieren documenten, mail naar een verkeerde bestemming, mail met foutieve informatie of bijlagen, gerichte *phishing*, ongeoorloofde verspreiding (van foto,

beelden, ...), online zetten van niet publieke informatie (intranet informatie), te ruime of ongeoorloofde toegangen, gecompromitteerde wachtwoorden, misbruik van toegangsrechten, niet geautoriseerde gegevensoverdracht, enz. ...

Tabel 10: aantal aangemelde inbreuken op de beveiliging

2019	2020	2021	2022	2023
17	17	20	25	40

2.6. De internationale onderzoeken

40. Het COC wordt vaak gesolliciteerd om deel te nemen aan internationale onderzoeken of visitaties. Gelet op zijn beperkte capaciteit had het DIRCOM beslist, behalve wat betreft het bijzonder toezicht in het raam van het *TFTP (Terrorist Finance Tracking Program)*, waarbij de gegevensbank door de *US Department of the Treasury* te Washington wordt beheerd, in 2021 en 2022 niet deel te nemen aan internationale onderzoeken. Vermits er op EU niveau evenwel, vooral voor de SCHEVAL (Schengen) evaluaties, een voortdurend tekort aan experten is om de noodzakelijke internationale equipes samen te stellen heeft een commissaris-onderzoeker van het COC in 2023 aan de Schengen evaluatie van Letland deelgenomen als lid van het onderzoeksteam.

2.7. Dataprotectie in bijzondere sectoren en materies

2.7.1. Bijzonder Toezicht: de PIE controles

41. Wat de toepassing van de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens (PNR-wet) en de toezichtopdracht van het COC betreft, werd in **2023** bij Belgische passagiers-informatie eenheid (PIE of *BELPIU*) **geen** onderzoek gedaan. Eén en ander heeft te maken met enerzijds capaciteitsbeperkingen en anderzijds met voornoemd wettelijke kader, dat door het Grondwettelijk Hof, bij arrest 131/2023 van 12 oktober 2023, gedeeltelijke werd vernietigd. Dat arrest was op zijn beurt het gevolg van het prejudicieel arrest C-817/19 van het Europees Hof van Justitie van 21 juni 2022 waarbij, op vraag van het Grondwettelijk Hof, uitlegging werd gegeven aan verschillende bepalingen van de PNR richtlijn 2016/681 van 27 april 2016. Doordat reparatiewetgeving noodzakelijk is, werd geoordeeld dat sowieso best diende gewacht te worden op een wetgevend initiatief waarmee niet enkel de PIE, maar ook de toezichthouders verder aan de slag moeten. Dat wetgevend initiatief is er in 2023 niet gekomen, maar wel zeer recent in 2024⁴², waarbij overigens een nieuwe bevoegdheid aan het COC werd toebedeeld. In 2024 is het, opnieuw gezien de beperkte capaciteit én de voorlopige samenstelling van het DIRCOM, onwaarschijnlijk dat er enig proactief onderzoek naar de werking van de BELPIU zal komen.

2.7.2. Bijzonder Toezicht: de fiscale PIE vorderingen van de AADA

42. Het COC kreeg in 2019 een nieuwe bevoegdheid t.a.v. de opsporingsdienst van de Douane m.b.t. de vorderingen gericht aan de BELPIU in fiscale materies. Artikel 281 §4⁴³ van de Algemene Wet van 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen voorziet

⁴² Zie Parl.St., Kamer, n° 3871/001 tot en met 003; meest recente stand van zaken bij het afsluiten van dit activiteitenverslag, met name de stemming van de tekst in de Commissie Binnenlandse Zaken op 15 april 2024.

⁴³ "§ 4. Bij het opsporen van de misdaden en wanbedrijven bedoeld in artikel 8, § 1, 5°, van de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens, kan de adviseur-generaal die aangewezen is voor het departement geschillen, bij een schriftelijke en met redenen omklede beslissing, de ambtenaar der douane en accijnzen opdragen de PIE te vorderen tot het meedelen van de passagiersgegevens overeenkomstig artikel 27 van de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens. De motivering weerspiegelt de proportionaliteit met inachtneming van de bescherming van persoonsgegevens en de subsidiariteit ten opzichte van elke andere onderzoeksdaad. De motivering van de beslissing weerspiegelt de proportionaliteit met inachtneming van de bescherming van persoonsgegevens en de subsidiariteit ten opzichte van elke andere onderzoeksdaad. De beslissing en de motivering ervan worden aan het Controleorgaan op de politionele informatie bedoeld in artikel 71 van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking

een *a posteriori* controle en toetsing door het COC van deze verzoeken aan de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit. In 2023 werden slechts 2 vordering tot gerichte opzoeking bij het COC ingediend. Dit geringe aantal had te maken met bovengenoemd arrest van het Grondwettelijk Hof betreffende de PNR wetgeving en de als gevolg daarvan in de steigers staande reparatiewetgeving waarbij aan het COC geen *a posteriori* controle maar wél een **voorafgaande machtingsbevoegdheid** wordt toebedeeld.

Voormeld artikel 281 §4 zal immers als volgt worden vervangen:

"§ 4. Onder de voorwaarden bepaald in artikel 27 van de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens, kan een ambtenaar met de titel van adviseur-generaal, aangesteld door de administrateur-generaal van de douane en accijnzen, aan het Controleorgaan op de politionele informatie zoals bedoeld in artikel 71 van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens, een verzoek om toegang tot passagiersgegevens voorleggen.

Het Controleorgaan op de politionele informatie onderzoekt de gegrondheid van de aanvraag en ziet toe op een billijk evenwicht tussen de belangen die op het spel staan en beslist of het verzoek kan worden doorgestuurd naar de passagiersinformatie-eenheid.

In naar behoren gemotiveerde spoedeisende gevallen kan de in lid 1 bedoelde ambtenaar de leidend ambtenaar van de PIE rechtstreeks verzoeken de nodige passagiersgegevens te verstrekken. Hij deelt zijn schriftelijk en met redenen omkleed verzoek en de verzamelde gegevens onverwijld en uiterlijk binnen 24 uur mee aan het Controleorgaan op de politionele informatie. Deze laatste verbiedt de administrateur-generaal van de douane en accijnzen om de verzamelde gegevens te verwerken als niet aan de wettelijke vereisten is voldaan en beveelt het onmiddellijk wissen van de gegevens".

Alvast opmerkelijk is dat noch de Raad van State, noch het Controleorgaan om advies werd verzocht betreffende dit wetsvoorstel. Het COC zal hierop in het activiteitenverslag 2024 zo nodig verder ingaan.

2.7.3. De Algemene inspectie van de federale politie en de lokale politie

43. In 2023 werden door het COC een beperkt onderzoek gedaan, op vraag van een politiezone, met betrekking tot de verplichtingen van de zones tot het meedelen van een reeks van persoonsgegevens van personeelsleden in het kader van de controle

tot de verwerking van persoonsgegevens ter kennis gebracht. Het Controleorgaan op de politionele informatie verbiedt de adviseur-generaal die aangewezen is voor het departement geschillen om gebruik te maken van de gegevens die verzameld werden in omstandigheden die niet aan de wettelijke voorwaarden voldoen."

door de AIG op de toepassing van de Ministeriële omzendbrief MFO 2⁴⁴ (leveren van verplichte HYCAP⁴⁵capaciteit). Andere specifieke onderzoeken werden niet gedaan omwille van enerzijds capaciteitsoverwegingen en anderzijds een lopend onderzoek door het Vast Comité P naar aanleiding van een klacht tegen (de leiding van) de AIG⁴⁶. Het COC deelt zijn toezichtsbevoegdheid met de GBA in die zin dat het enkel bevoegd is voor de zgn. operationele politionele gegevensverwerkingen van de AIG (degenen die vallen onder de *LED* en titel 2 WVG).

Opvallend is tot slot dat de AIG zeer productief is in het produceren en becommentariëren van allerhande 'visienota's', wat nochtans niet tot zijn kernopdrachten behoort. Het is hier niet de plaats om ten gronde in te gaan op deze visienota's, maar alvast met de visienota van 05.12.2023, "*Is het toezicht op de politie klaar voor de toekomst*" heeft het Controleorgaan fundamentele problemen. Deze toezichthouder van de uitvoerende macht blijft hardnekkig, tegen alle feitelijke en juridische evidenties in, volhouden dat er eigenlijk geen onderscheid is of zou mogen worden gemaakt tussen extern en intern toezicht, *quod certe non*. Enkel het COC en het Comité P kunnen met recht en rede stellen onderdeel uit te maken van een volwaardig extern - en dus (echt) onafhankelijk - toezicht op de politie, waarmee niet gezegd is dat een performant intern toezicht geen noodzaak is, wel integendeel.

2.8. Cameragebruik door de politiediensten

2.8.1. Algemeen

44. Het COC heeft een controleopdracht op elke vorm van cameragebruik (cf. art. 46/1 WPA en 71, 1° en 3° WVG), zowel zichtbaar als niet zichtbaar (heimelijk). Gelet op de explosie van politioneel cameragebruik moet ook hier het COC scherpe

⁴⁴ Ministeriële richtlijn MFO-2 van 23 november 2017 betreffende het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones inzake versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie.

⁴⁵ Acroniem van "gehypothekeerde capaciteit", met name een dwingend mechanisme van nationale solidariteit tussen politiezones voor het uitvoeren van opdrachten van bestuurlijke politie waarvoor de vragende politiezone niet alleen kan instaan.

⁴⁶ Naschrift: per brief van 13 juni 2024 hebben de inspecteur en adjunct-inspecteur-generaal van de AIG aan het COC gevraagd het Activiteitenverslag 2023 aan te passen, zodat duidelijk blijkt dat er geen integriteitsschending werd vastgesteld. De beide mandaathouders hebben, ten bewijze van één en ander, de brieven van 27 juni 2024 vanwege het Comité P aan de beide mandaathouders gevoegd, waarin het Comité P bevestigt dat het heeft beslist op zijn plenaire vergadering van 7 maart 2024 om het onderzoek naar een gemelde integriteitsschending definitief te beëindigen, waarbij er met betrekking tot deze melding, geen integriteitsschendingen kon aangetoond of vastgesteld worden.

prioriteiten stellen en kan het onmogelijk proactief doorheen het hele land cameragebruik controleren.

2.8.2. Vragen tot informatie en advies inzake cameragebruik

45. Vragen rond cameragebruik worden (voornamelijk) door de GPI aan het COC voorgelegd. Er lijkt sedert 2019 voor het eerst een dalende trend te zijn met 21 adviesaanvragen in 2023. Sedert 25 mei 2018 (inwerkingtreding nieuwe camerabepalingen) tot eind 2023 heeft het COC reeds 155 adviesaanvragen omtrent deze thematiek ontvangen.

Tabel 11: Aantal vragen tot advies of informatie inzake cameragebruik

Jaartal	Aantal
2019	32
2020	29
2021	29
2022	32
2023	21
TOTAAL	143

46. Daarnaast - evenzeer erg arbeidsintensief - zijn er de gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (GEB) of **DPIA**⁴⁷ die verband houden met cameraverwerkingen die door de politie-eenheden aan het COC worden voorgelegd voor voorafgaande raadpleging.

47. In 2023 werden er in **19 DPIA's** m.b.t. politieel cameragebruik aangemeld voor analyse door het COC wat evenzeer een vermindering is t.o.v. 2022. Soms werd een analyse voorafgegaan door een overleg tussen het COC en de aanmeldende politiedienst (via *Teams*) om deze beter te kunnen voorbereiden. Verschillende *DPIA's* werden samen met de *DPO* overlopen voor het contextualiseren van de opmerkingen van het COC. Deze *coaching* vanwege het COC verliep hoofdzakelijk via een *Teams call*, al dan niet samen met juristen of de ICT'er van het COC. De gemiddelde

⁴⁷ *Data Protection Impact Assessment.*

doorlooptijd van een *prima facie* analyse bedroeg **77,11 dagen** (mediaan **43 dagen**) in 2023.

Tabel 12: Aantal voor advies aan het COC voorgelegde DPIA inzake cameragebruik

Jaartal	Aantal
2019	27
2020	10
2021	33
2022	28
2023	19

2.9. De uitoefening van de corrigerende bevoegdheden

48. Het COC kan de GPI bevelen om bepaalde handelingen/verwerkingen te stellen of zich (verder) te onthouden van bepaalde verwerkingen. Het betreft de zgn. 'corrigerende bevoegdheden' (art. 247 WVG) waarmee het COC zich onderscheidt van alle andere toezichthouders. Gelet op de impact ervan op de operationele werking oefent het COC deze bevoegdheid uit met veel omzichtigheid. Enerzijds kan het COC de vastgestelde onregelmatigheden niet naast zich neer leggen, anderzijds wil het de operationele werking van de GPI niet nodeloos of toch minimaal hinderen. Deze evenwichtsoefening is altijd moeilijk en delicaat. **Een corrigerende maatregel is evenwel geen echte straf, maar heeft als doelstelling de persoonsgegevensverwerkingen opnieuw conform de wet- en regelgeving te maken.**

Dit betekent wel dat het COC voor bepaalde vastgestelde onregelmatigheden een gedoogbeleid voert. Wanneer de onregelmatigheid evenwel manifest is, heeft het COC geen andere keuze dan corrigerend op te treden, al dan niet onder bepaalde modaliteiten, zoals een termijn om zich in regel te stellen. De ervaring leert dat de GPI, in de overgrote meerderheid van de gevallen zich conformeert aan de opmerkingen van het COC, zodat het effectief en formeel nemen van een corrigerende maatregel meestal niet nodig blijkt. De ervaring leert dat het COC vaak formeel geen

corrigerende maatregel neemt of moet nemen omdat het korps zich aansluit bij de visie van het COC en/of anticipeert op de aankondiging dat, bij gebreke aan confirmeren, het zal overgaan tot het nemen van deze of gene formele corrigerende maatregel. Dat gebeurt zowel in klachtdossiers als in dossiers onrechtstreekse toegang.

2.9.1. De genomen corrigerende maatregelen

49. Corrigerende maatregelen gaan van bijvoorbeeld een waarschuwing, over een berisping dat een verwerking onwettig is, over een schorsing van een bepaalde gegevensstroom, tot een tijdelijk of definitief verwerkingsverbod.

Ook in 2023 werden zoals steeds zowel **verzoeken** en **aanbevelingen** gedaan, als **corrigerende maatregelen** genomen. **Verzoeken** zijn eerder suggesties om de werking te optimaliseren (goede praktijken bv.) terwijl **aanbevelingen** toch wat dwingender zijn (zonder formeel-juridisch afdwingbaar te zijn) en die ook door het COC meestal aan een uitvoeringstermijn worden gekoppeld. **Corrigerende maatregelen** zijn de in de Wet Gegevensbescherming voorziene mogelijkheden om dwingend op te treden.

Tabel 13: Beslissingen in toezichtonderzoeken

<i>Beslissingen in toezichtonderzoeken</i>	2020	2021	2022	2023
Verzoeken	1	36	7	5
Aanbevelingen	80	33	7	6
Corrigerende maatregelen	26	31	16	2
Totaal	107	100	30	13

50. De daling van het aantal beslissingen in toezichtonderzoeken zet zich ook in 2023 verder en heeft meerdere oorzaken, waaronder:

- almaar grotere reactieve druk en instroom met een stijgende complexiteit;
- nieuwe opdrachten zoals de validatie van ANG statistieken met het oog op dataretentie (cf. verder);
- capaciteit nodig voor opvolging van verzoeken, aanbevelingen en corrigerende maatregelen van het verleden.

- de sowieso beperkte capaciteit van het COC ook rekening houdende met verlof, ziekte, aanslepende vervangingsrecruterings⁴⁸, enz. ...;
- de 'informele *compliance*' zodat het COC niet tot formele corrigerende maatregelen overgaat of moet overgaan.

Wanneer we kijken naar de genomen corrigerende maatregelen in 2023 zien we de volgende verdeling:

Tabel 14: Soorten corrigerende maatregelen in toezichtonderzoeken

Corrigerende maatregelen in toezichtonderzoeken⁴⁹	2020	2021	2022	2023
Waarschuwing	3	2	1	0
Berisping	1	0	1	0
Bevel verwerking conform gegevensbescherming te maken	21	26	6	0
Verwerkingsverbod	1	1	8	2
Definitieve verwerkingsbeperking	-	1	0	0
Tijdelijke verwerkingsbeperking	-	1	0	0
Totaal	26	31	16	2

⁴⁸ Zo had het COC in 2023 gedurende een half jaar geen informaticus.

⁴⁹ Er moet herhaald worden dat het COC uiteraard ook corrigerende maatregelen neemt naar aanleiding van de andere soorten dossiers zoals de verzoeken onrechtstreekse toegang en de klachten. De aantallen daarvan worden hoger in dit activiteitenverslag aangegeven.

2.9.2. De rechterlijke voorzieningen tegen de beslissingen van het COC

51. In 2023 was het COC betrokken in 4 rechterlijke procedures, telkens als verweerder, die zijn opgestart in de jaren 2020 (1), 2021 (2) en 2023 (1). Het gaat om 3 procedures aangespannen door individuele burgers (in 1 geval samen met de Ligue des Droits Humains) of, in 1 geval, door een politiezone. **Tot op heden is het COC, in geen enkele van deze procedures, door de rechter 'teruggefloten', wat aantoonde dat het COC zijn corrigerende/dwingende bevoegdheid doordacht, juridisch onderbouwt en gemodereerd hanteert.**

52. Deze procedures zijn voor het COC evenwel, ondanks de inzet van een advocatenkantoor, zeer arbeidsintensief. De materie is immers dermate gespecialiseerd en complex dat geen enkele advocaat het niveau van kennis en specialisatie evenaart van de leden en personeelsleden (al dan niet juristen) van het COC. **Alle teksten (bv. conclusies en schriftelijke tussenkomsten) die uitgaan van het COC worden (en moeten ook worden) gereviseerd en gefiatteerd vooraleer te worden neergelegd.**

De twee belangrijkste hangende rechtszaken betreffen:

52.1. De zaak *D.D/Ligue des Droits Humains* tegen het COC, ingeleid op 2 september 2020. In deze zaak heeft, in beroep tegen de beschikking van de Voorzitter van de Franstalige Rechtbank van Eerste Aanleg van 17.05.2021, het Hof van Beroep te

Brussel, Franstalige Kamer, bij arrest van 9 mei 2022 twee prejudiciële vragen gesteld aan het Europees Hof van Justitie omtrent de problematiek van het Belgische unieke en verplichte systeem van de onrechtstreekse toegang voor de burger (cf. supra n° 25 en 26).

Op 16.11.2023 heeft het Hof van Justitie de vragen beantwoord in zijn arrest C-333/22 waarin wordt gesteld dat iedere betrokkene naar de rechter moet kunnen stappen tegen de, door artikel 42 WVG opgelegde, loutere kennisgeving door het COC dat de nodige verificaties werden uitgevoerd, die naar het oordeel van het Hof een 'eindbeslissing' van het COC is, wanneer die rechten van de betrokkene in zijn plaats uitoefent.

Het is nu wachten op de finale beslissing van het Brusselse Hof van Beroep dat in de loop van 2025 wordt verwacht. Los van die beslissing is het niettemin betreurenswaardig te moeten vaststellen dat, noch de bevoegde Ministers en verwerkingsverantwoordelijken, noch de GPI zelf, de nodige en onafwendbare stappen hebben gezet sinds de uitspraak van het Europees Hof, om onze Belgische wetgeving en praktijk in overeenstemming te brengen met voormelde hogere rechtsnormen.

52.2. In **2023** werd door het Hof van Cassatie bij arrest van 6 november 2023 (arrest n° C.23.0092.N), op cassatieberoep van het COC, het arrest van het Antwerpse Hof van Beroep van 12.12.2022 verbroken. Dit betreft nog steeds het beroep van de politiezone 'Regio Turnhout' tegen enkele corrigerende maatregelen in het kader van een technisch toezicht. Zoals in het activiteitenverslag 2022 reeds door het COC werd verdedigd, was ook de cassatierechter het niet eens met het Antwerpse Hof, en plaatste dit arrest het COC potentieel ook voor zware functioneringsproblemen. De Antwerpse raadsheren verweten het COC immers met zijn beslissing de rechten van de verdediging, het zorgvuldigheidbeginsel, en *fair play* beginsel te hebben miskend (of ruimer de algemene beginselen van behoorlijke bestuur), en kwam tot dat besluit omdat er geen scheiding is geweest tussen de 'onderzoeksfunctie' en de 'beslissingsfunctie' tussen de diverse organen van het COC (daarbij wellicht geïnspireerd door de voortdurende verwijzingen naar de GBA). In essentie werd 2

leden DIRCOM verweten te hebben deelgenomen aan de onderzoeksfase én nadien ook de beslissing tot corrigerende maatregelen te hebben genomen.

Het Hof van Cassatie veegde de hele argumentatie van het Hof van Beroep van Antwerpen van tafel. Niet enkel wordt dit standpunt inderdaad door geen enkele wettelijke, grondwettelijke of Verdragsrechtelijke regel voorgeschreven, maar vooral betekende het de negatie van de heldere termen van de Wet Gegevensbescherming, die wel degelijk de volle onderzoeksbevoegdheid én beoordelingsbevoegdheid aan de DIRCOM leden van het COC toekent. Terecht oordeelde het Hof van Cassatie o.a. dat:

“Uit het geheel van deze wetsbepalingen volgt aldus dat de leden van het Controleorgaan enerzijds zelf een onderzoek kunnen voeren en vaststellingen kunnen doen inzake een inbreuk of de dienst onderzoeken kunnen aansturen bij de uitvoering van een aan hem toevertrouwde opdracht en, anderzijds, een beslissing ten gronde kunnen nemen inzake het bestaan van een inbreuk en het opleggen van corrigerende maatregelen. De wetgever heeft dus geen organieke of functionele scheiding willen invoeren tussen enerzijds de onderzoeks- en vaststellingsbevoegdheid en anderzijds de beslissingsbevoegdheid van het Controleorgaan” (overweging 12) en verder dat *“De algemene beginselen van behoorlijk bestuur mogen niet worden toegepast tegen deze duidelijke wettelijke regeling in. In het bijzonder het beginsel van structurele onpartijdigheid, krachtens hetwelk leden van een administratief orgaan die het onderzoek hebben gevoerd en een sanctie hebben voorgesteld in beginsel niet aan de beslissing ten gronde mogen deelnemen, geldt slechts indien die toepassing verenigbaar is met de eigen aard, inzonderheid de eigen structuur van de administratieve overheid en dus niet ingaat tegen een duidelijk wettelijk voorschrift”* (overweging 13).

53. Naast het feit dat het Hof van Cassatie heeft bevestigd dat het COC een administratieve overheid is waarop de algemene beginselen van behoorlijk bestuur van toepassing zijn, heeft het arrest alvast helder bevestigd dat de wettelijke structuur, opdrachten en bevoegdheden van het COC voorrang krijgen op voormelde algemene beginselen van behoorlijk bestuur en werd het COC behoed voor niet te onderschatten werkingsproblemen. De leden DIRCOM nemen immers vaak en noodgedwongen (om redenen van capaciteit, expertise en ervaring) deel aan het

onderzoek op zich. Het betekent evenwel ook dat het COC vaker, en alleszins meer dan in zijn opstartperiode, formeel en formalistisch moet te werkgaan en minder pragmatisch en oplossingsgericht kan handelen, vermits zijn doen en laten te allen tijde kan getoetst worden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

3. DE DOMINANT CONTROLEACTIVITEITEN

3.1. De controle - en toezichtonderzoeken bij de GPI

3.1.1. Algemeen

54. Deze opdracht behoort sedert het ontstaan van het COC in 1998 tot zijn *core-business*. De focus ligt daarbij zowel op aspecten als 'legaliteit', 'efficiëntie' en 'effectiviteit' van de informatiehuishouding, als op de privacy -en gegevensbeschermingscomponent. Op te merken valt dat de vorige jaren gestarte toezichtonderzoeken ook in 2023 opvolging vragen. Toezichtonderzoeken worden meestal ambtshalve gestart maar kunnen ook het gevolg zijn van een verzoek van bestuurlijke of gerechtelijke overheden.

55. Het COC maakt de volgende opdeling in de toezichtonderzoeken:

- een **globaal toezicht** is een toezicht dat gepaard gaat met één of meerdere doorgedreven plaats bezoeken en met een zeer ruime scope;
- een **technisch toezicht** is een toezicht dat zich focust op de wettigheid, volledigheid en correctheid van de vattingen/verwerkingen in de politionele gegevensbanken en waarbij vooral de operationele efficiënte en vooral correcte vattingen in de databanken aan de orde zijn. Soms kan een technisch toezicht ook betrekking hebben op een eerder punctueel probleem;
- een **thematisch toezicht** waarbij onderzoek wordt gedaan naar één bepaald thema en zowel *deskresearch* als bezoeken ter plaatse mogelijk zijn;
- een **beperkt toezicht** behandelt één of slechts enkele (deel)aspecten van een politionele of niet politionele gegevensverwerking.
- een **internationaal Toezicht** zijn de internationale onderzoeken waaraan het COC zijn medewerking verleent;
- een **bijzonder toezicht** in specifieke materies, zoals de controles op de gemeenschappelijke gegevensbanken terrorisme en extremisme of de *BEL-PIU* onderzoeken.

In een technisch toezicht worden o.a. de volgende thema's diepgaand onderzocht:

- bijzondere gegevensbanken;
- controle en gebruik loggings;
- ANG en optie 35⁵⁰;
- triptiek⁵¹;
- profielenbeleid;
- cameragebruik;
- *ANPR*-werking;
- ...

56. Thema's die geregeld behandeld worden zijn (niet limitatief):

- 1) conformiteit met de basisregels van gegevensbescherming;
 - 2) ANG en andere politionele gegevensbanken (kwaliteit van voeding, respect bewaartermijnen, mededeling aan derden, ...);
 - 3) zichtbaar en niet zichtbaar (heimelijk) cameragebruik;
 - 4) bijzondere gegevensbanken: inhoud, beveiliging, koppelingen, enz.;
 - 5) verwerking van biometrische/bijzondere categorieën van gegevens en gebruik van nieuwe technologieën;
 - 6) informatieveiligheid: beleid, architectuur, beveiliging, incidentenmanagement, ...;
- enz. ...

De publieke versie⁵² van de rapporten zijn raadpleegbaar op de website van het COC: www.contrôleorgaan.be (rubriek publicaties).

⁵⁰ Met optie 35 wordt de normale transfer van gegevens vanuit *ISLP* naar de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) bedoeld.

⁵¹ De triptiek betreft het afnemen van vinger- en handpalmafdrukken, het nemen van foto's en het opstellen van de individuele beschrijving om tot een identificatie van een persoon te komen

⁵² De publieke versie van een rapport van het Controleorgaan betekent dat deze niet of niet noodzakelijk alle elementen, die vermeld worden in het basisrapport dat aan de bestemmingen wordt gericht, bevat. Sommige elementen of passages zijn weggelaten of werden geanonimiseerd. Daar kunnen diverse redenen voor zijn, zowel van wettelijke aard of omwille van opportuniteitsmotieven: het niet openbaren van politionele technieken of tactieken, het geheim van het onderzoek, het beroepsgeheim, het feit dat inmiddels werd geredieerd aan een tekortkoming, enz. ...

3.1.2. Overzicht van de voornaamste toezichtonderzoeken

57. Bepaalde toezichtonderzoeken kunnen relatief lang duren omdat het COC tijd spendeert aan de opvolging ervan (en ondersteuning van de gecontroleerde entiteit) waarbij geregeld door de politie om uitstel wordt gevraagd. Het streefdoel is de opvolging binnen het jaar af te handelen maar dat blijkt niet altijd mogelijk. In één geval duurde het toezicht bij een Brusselse politiezone bijvoorbeeld 3 jaar.

58. Toezichtonderzoeken die in 2023 effectief werden **gestart**⁵³.

- Internationaal toezicht betreffende de doorzending van persoonsgegevens van minderjarigen door de GPI aan Europol (COI23001).
- Internationaal toezicht betreffende de SCHEVAL evaluatie van Letland (COI23003), waarvan het rapport in 2024 wordt verwacht.
- Internationaal toezicht m.b.t. het zgn. *TFTP* programma ("*joint review of the implementation of the Agreement between the European Union and the United States of America on the processing and transfer of Financial Messaging Data from the European Union to the United States for the purposes of the Terrorist Finance Tracking Program*") (COI23004), waarvan het rapport in 2024 wordt verwacht.
- Technisch toezicht bij de federale politie, directie van de scheepvaartpolitie (SPN), SPN-Kust (CON22009).
- Thematisch toezicht mb.t. het profielen – en loggingsbeleid bij de geïntegreerde politie (CON23001).
- Beperkt toezicht n.a.v. de verwerkingen in de ANG van inbreuken begaan door leden van de geïntegreerde politie (DIO23001).
- Thematisch toezicht inzake de inzet van private bewakingsagenten voor functies aan het onthaal en dispatching door een politiezone in West-Vlaanderen (DIO23002)⁵⁴.

⁵³ Of waaraan door een lid of personeelslid COC medewerking werd verleend.

⁵⁴ In dit activiteitenverslag wordt enkel de publieke versie vermeld.

- Beperkt toezicht n.a.v. de inzet van een mobiele camera middels een drone in het raam van interzonale steunverlening (DIO23004)⁵⁵.
- Beperkt toezicht inzake de vaststelling van snelheidsovertredingen in het kader van de toepassing van GAS 5 en inzake het gebruik van vrachtwagensluizen (DIO22003).
- Thematisch toezicht m.b.t. verwerkingen en exploitatie in de ANG door de geïntegreerde politie van gegevens en informatie betreffende identiteitsfraude in het kader van de uitoefening van de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie (CON22006).

59. Toezichtonderzoeken die in 2023 tot een definitief rapport hebben geleid.

- Toezichtrapport van 07.02.2023 m.b.t. de resultaten van de logging-controle betreffende de leden en de personeelsleden van het Controleorgaan op de politionele informatie (DIO22002).
- Toezichtrapport van 02.05.2023 n.a.v. de verwerkingen in de ANG van inbreuken begaan door leden van de geïntegreerde politie (DIO23001).
- Toezichtrapport van 09.05.2023 inzake de vaststelling van snelheidsovertredingen in het kader van de toepassing van GAS 5 en inzake het gebruik van vrachtwagensluizen (DIO22003).
- Afsluitend verslag van 10.10.2023 van het technisch toezicht en de visitatie bij een politiezone in West-Vlaanderen (CON21006).
- Toezichtrapport van 09.11.2023 inzake de inzet van private bewakingsagenten voor functies aan het onthaal en dispatching door een politiezone in West-Vlaanderen (DIO23002).
- Toezichtrapport 2022 van 13.12.2023 van de Gemeenschappelijke Gegevensbank Terrorisme/Extremisme (CO22T001)⁵⁶.

⁵⁵ Dit rapport dat in 2024 werd uitgebracht kende geen publieke verspreiding, maar werd enkel gericht aan de verwerkingsverantwoordelijke Ministers en voogdijoverheden en aan de GPI. Het werd ook op de interne *SharePoint* GPI geplaatst.

⁵⁶ Samen met het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten. Dit rapport is niet publiek maar werd wel besproken in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, meer bepaald in de parlementaire begeleidingscommissie van de Comités P en I op 17 januari 2024.

3.2. De controle op de gemeenschappelijke gegevensbanken T.E.R.⁵⁷

60. In 2023 zijn het COC en het Vast Comité I **geen** nieuw onderzoek opgestart naar de werking van de Gemeenschappelijke gegevensbank T.E.R., maar werd 2023 volledig ingenomen door de afwerking van het onderzoek 2022 dat zich heeft gefocust, enerzijds, op de opvolging van bepaalde aanbevelingen die in de rapporten van de vorige jaren werden geformuleerd en, anderzijds, op het gebruik van de gemeenschappelijke gegevensbank door de inlichtingendiensten.

Het toezichtrapport 2022 werd besproken in het parlement in januari 2024 (cf. voetnoot 54). Tijdens die bespreking heeft alvast het COC aangekondigd dat het niet (meer) haalbaar is elk jaar een proactief toezichtonderzoek te doen naar de GGB T.E.R. In 2024 zal er door het COC, mede ook gezien de (nog steeds) voorlopige samenstelling van zijn DIRCOM, geen ambtshalve onderzoek worden gedaan naar de GGB T.E.R.

3.3. De controle van de ANG statistieken als grondslag voor dataretentie

61. Op grond van artikel 126/3 §1, 8^e lid van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie, werd het COC in 2022 voor het eerst belast met de (al dan niet) validatie van de statistieken van de ANG met betrekking tot het aantal strafbare feiten en de bewaringstermijn voor elk gerechtelijk arrondissement en politiezone in het kader van de dataretentie van communicatiegegevens (verkeers- en locatiegegevens).

Deze operatie moet jaarlijks herhaald worden. Het COC werd in oktober 2023 de nodige data aangeleverd door DRI. Eén en ander resulteerde in de

⁵⁷ Deze gemeenschappelijke gegevensbank (terrorisme), opgenomen in de Wet op het Politieambt (onderafdeling 7bis van afdeling 12 van hoofdstuk IV), zal met ingang van 01.01.2025 evenwel herbenoemd worden tot de 'gemeenschappelijke "Terrorisme, Extremisme, Radicaliseringsproces ("T.E.R.")' op grond van de Wet van 29 maart 2024 tot oprichting van de gemeenschappelijke "Terrorisme, Extremisme, Radicaliseringsproces ("T.E.R.") en tot wijziging van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, de wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme en de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, *B.S.*, 16.04.20204, 42879.

validatiebeslissing van het Controleorgaan van 22.02.2024 die ook raadpleegbaar is op de website van het COC (rubriek "*publicaties/rapporten*").

Op 2 april 2024 verscheen in het Belgisch staatsblad het Ministerieel Besluit van 28 maart 2024⁵⁸ tot uitvoering van artikel 126/3, § 1 WEC met het oog op de vaststelling van de lijst van gerechtelijke arrondissementen en politiezones die aan de gegevensbewaringsplicht zijn onderworpen, samen met de bewaartermijn.

Deze nieuwe opdracht is nog steeds arbeidsintensief, maar is, door de opgedane ervaring van de vorige oefening wel heel wat vlotter verlopen.

⁵⁸ Middels erratum te lezen als 30 maart 2024.

4. DE BELEIDSMATIGE ACTIVITEITEN

4.1. Nationale overlegfora

62. Het COC neemt deel aan overlegfora en/of vergaderingen, zowel informeel als formeel met bv. politieminsters en hun kabinetten, de betrokken administraties, andere bestuurlijke of gerechtelijke overheden, enz. ... omtrent voorgenomen wetgevende of operationele initiatieven; het kan ook gaan om beleids- en operationele afspraken met andere dataproductie autoriteiten of toezichthouders; om overleg met de korpsen, hun korpschefs of *DPO*, enz. ...

63. Als onafhankelijke toezichthoudende autoriteit is het COC evenwel zeer terughoudend om te zetelen in werkgroepen of vergaderingen allerhande waarop het wordt uitgenodigd (door bv. de betrokken Ministers). De grens tussen de adviesverlening- en voorlichtingsfunctie enerzijds en het bewaken van de eigen onafhankelijk is soms flinterdun. Nu en dan moet het COC, wanneer het wordt gevraagd aan deze of gene (al dan niet informele) meeting deel te nemen, daaraan herinneren.

4.2. Internationale overlegfora

64. Het COC vertegenwoordigt België op een aantal internationale overlegfora als bevoegde dataproductie autoriteit. Het gaat om de *Supervision Coordination Group* dat thans is onderverdeeld in een aantal subgroepen. Het COC neemt de sub thema's 'Europol' en 'SIS' (het Schengen Informatie Systeem) voor zijn rekening. Daarnaast is het vooral de zgn. *BTLE (Borders, Transport & Law Enforcement)*, een subwerkgroep van de *European Data Protection Board* ('Europees Comité voor gegevensbescherming', dat de 27 dataproductie autoriteiten van de lidstaten en de EDPS⁵⁹samenbrengt dat het COC (samen met de GBA, afhankelijk van het thema) voor zijn rekening neemt. Een gedegen *follow-up* van de in deze gremia behandelde thema's vraagt evenwel (te) veel capaciteit. Het COC probeert er enige tijd in te investeren omdat er belangrijke thema's worden behandeld (bv. het gebruik van gezichtsherkenningstechnologie in de EU-lidstaten), maar is niet bij machte om alle

⁵⁹ *European Data Protection Supervisor*, de EU-DPA, <https://edps.europa.eu>.

relevante thema's op te volgen. We moeten in de praktijk vaststellen dat het steeds dezelfde lidstaten zijn die kennelijk wel die mogelijkheden hebben (Frankrijk, Duitsland, Spanje en Zweden bv.)

In 2023 werden opnieuw tientallen meetings bijgewoond waaraan de nodige voorbereiding voorafgaat met nadien een noodzakelijke opvolging (goedkeuring verslagen, bijdragen aan gemeenschappelijke standpunten, uitwisseling van argumenten, enz. ...).

4.3. Externe communicatie en deelname aan evenementen allerhande

4.3.1. Perscontacten

65. In 2023 heeft het COC zijn perscontacten verder verzorgd. De Voorzitter *a.i* neemt ook de functie van perswoordvoerder, zowel langs Nederlandstalige als Franstalige zijde, op zich, naast zijn operationele, beheersmatige en leidinggevende taken. Het is de veruitwendiging van de voorlichtingsfunctie voorzien in artikel 240, 1° WVG⁶⁰ waarbij het COC maximaal ter beschikking wil staan van de pers.

Artikelen of bijdragen waarbij het COC aan de orde was of waarmee de perswoordvoerder contacten had waren er ook in 2023 zowel met de Franstalige als Nederlandstalige pers⁶¹.

4.3.2. Deelname aan studiedagen en opleidingen

66. Het COC wordt regelmatig gevraagd als spreker/opleider voor allerhande door de politie of derden georganiseerde opleidingen, studiedagen of colloquia. Een deelname is de gelegenheid om de standpunten van het COC uit te dragen opdat de gecontroleerde instanties meer en beter *compliant* zouden worden. De *awareness* opdracht⁶² brengt met zich dat het COC zo veel als enigszins haalbaar het terrein

⁶⁰ Dit artikel legt het COC de verplichting op "het brede publiek beter bekend (te maken) met en meer inzicht te verschaffen in de risico's, de regels, de waarborgen en de rechten in verband met de verwerking van persoonsgegevens ...".

⁶¹ Franstalig: RTBf, RTL-TVi, de Sud-Presse/Sud Info krantengroep, Le Soir, l'Avenir en l'Écho. Nederlandstalig: VRT, Het Laatste Nieuws, Tweakers.net, De Tijd, De Standaard en Knack.

⁶² Het COC heeft immers ook de wettelijke opdracht om "verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers beter bekend te maken met hun wettelijke verplichtingen in verband met de verwerking van persoonsgegevens" (art. 240, 2° WVG).

opgaat en op die uitnodigingen ingaat. Het laat ook toe om één en ander de demystifiëren en/of hardnekkige (voor)oordelen te wereld uit te helpen.

Enkele voorbeelden illustreren dit.

66.1. De (personeels)leden van het COC verstrekten in 2023 volgende interne opleidingen aan de GPI:

- (1) ANPA (Nationale Politieschool): opleiding aspirant commissarissen van politie (N-F);
- (2) Opleiding Aspirant Inspecteur van Politieschool ERIP (Brussel) (N/F);
- (3) Meeting politiediensten⁶³ van het arrondissement Waals-Brabant (F)
- (4) Meeting politiediensten van het arrondissement Leuven (N)
- (5) Meeting politiediensten van het arrondissement Oost-Vlaanderen (N)
- (6) Meeting met de mandaathouders van de politie van het arrondissement Luxemburg (F)
- (7) Meeting/webinar ("Pokinar") Provinciaal Overleg Korpschef (POK) van het arrondissement Antwerpen (N)

66.2. De (personeels)leden van het COC gaven in 2023 ook opleidingen die georganiseerd worden door andere (onderwijs)instellingen, zoals:

- (1) aan het *Data Protection Institute* (DPI), DPO Certificatie Politie⁶⁴;
- (2) seminaries georganiseerd door de uitgeverij Politeia.

66.3. Daarnaast probeert het COC ook GPI-brede relevante adviezen en rapporten, die niet voor externe verspreiding naar het grote publiek vatbaar zijn, op de interne Sharepoint van de politie te plaatsen. Hier zou het COC ongetwijfeld nog meer kunnen doen maar botst het op zijn limieten. Eind 2023 waren er 12 publicaties beschikbaar

⁶³ Het betreft dan zowel de federale politie (FGP/CSD) als de lokale politie van het betrokken arrondissement, in hoofdorde in de persoon van korpschefs, *data protection officers*, functioneel beheerders, diensten intern toezicht en andere leidinggevenden.

⁶⁴ Zie www.dp-institute.eu; Dit is helaas nog steeds, door een blijvend gebrek aan interne GPI opleiding (en dit meer dan 5 jaar na de inwerkingtreding van het nieuwe gegevensbeschermingskader), de enige bestaande opleiding die een vorm van attestering of certificering inhoudt van de functie van DPO én van een hoog niveau is. De leden en personeelsleden van het COC leveren voor deze opleiding een zeer arbeidsintensieve en essentiële bijdrage. De bedoeling is nog steeds deze inspanningen zo mogelijk geheel of gedeeltelijk af te bouwen van zodra de Minister van Binnenlandse Zaken een interne DPO opleiding heeft erkend die de verwachte standaard en kwaliteit kan halen..

Omtrent de kwaliteit van voormelde opleiding ontving het COC de volgende mededeling vanwege het DPI: "*Veillez trouver ci-joint les évaluations des participants au cours DPO Police les 1-2 juin 2023 à Diegem. Le NPS (Net Promotor Score) est de 77 ce qui est vraiment très haut (attention, ceci n'est pas un pourcentage mais un chiffre entre -100 et +100). Un grand merci donc à vous tous pour votre participation, collaboration et enthousiasme. Comme vous pouvez constater dans les évaluations, les gens étaient vraiment très satisfaits du cours et de vous comme instructeurs*".

(in de beide landstalen). Behandelde onderwerpen betroffen in het verleden onder meer:

- Gegevensverwerkingen n.a.v. moraliteitsonderzoeken bij het maken van mobiliteit binnen de GPI;
- het gebruik van profielen bij de GPI voor de toegang tot politionele gegevensbanken;
- de bewaartermijn van dossiers intern de GPI m.b.t. de uitoefening van de onrechtstreekse toegang bij het COC;
- de gegevensverwerkingen bij fouillering van transgender personen;
- de gegevensverwerking door personeelsleden van private bewakingsondernemingen aan het onthaal.

In 2023 werden specifiek de volgende adviezen verspreid:

- de rol en de opdrachten van de *DPO* bij de politie;
- de gegevensverwerkingen bij woonstcontroles door de politie;
- de gegevensverwerkingen en de praktijk van screenings bij de organisatie van jobdagen door de politie en;
- richtsnoeren bij het vastleggen van een gegevensbeschermingsbeleid bij de politie.

66.4. Aan de volgende colloquia werd bijvoorbeeld deelgenomen als spreker:

(1) *Ethical and legal aspects of AI for law enforcement*, georganiseerd door ALIGNER, popAI and STARLIGHT, Brussel, 25-26.01.2023;

(2) Interview met de NGO Fair Trials, "*Discussion on the use of new technologies, data and databases by the police and oversight*", online, 17.02.2023;

(3) Interview met de VZW Association Bruxelles Laïque over «*La vie privée et de l'anonymat dans l'espace public et en ligne*», Brussel, 25.05.2023.

(4) Deelname studienamiddag «*De sluier rond anonimiteit opgelicht*», Die Keure, Brussel, FOD Justitie, 31.05.2023;

(5) Das Privé Podcast aflevering 135⁶⁵, 02.10.2023;

(6) Colloquium “*workshop on the supervision regarding the EU information systems*”, UGent, n.a.v. eredocoraat Prof. Jeff Brantingham, 22.10.2023;

(7) Circe of Police Leadership (CPL) Wallonie, *rencontre avec l’Organe de Contrôle*, Courcelles, 09.11.2023;

Daarnaast nemen de leden en personeelsleden in de mate van het mogelijke zelf deel aan relevante opleidingen, maar dat aantal blijkt relatief beperkt. De door het COC te behandelen materie is (juridisch)⁶⁶ complex, heeft nationale en internationale componenten, bevat veel ‘grijze zones’ en evolueert snel zodat ‘levenslang leren’ hoe dan ook prominent op de voorgrond staat.

4.3.3. Website

67. De website werd ook in 2023 geregeld geconsulteerd.

Over het hele jaar **2023** kent de website het hierna vermelde aantal bezoekers, met een gemiddelde van 607 bezoekers per maand, wat een stijging is t.o.v. van 2022 (met 579 bezoekers).

⁶⁵ Zie www.dasprive.be

⁶⁶ Juridisch kenmerken de dossiers en thema’s die het COC behandelt door een mix van internationaal en nationaal privacy – en gegevensbeschermingsrecht, politierecht, straf – en strafprocesrecht, administratief – en grondwettelijk recht en burgerlijk recht.

Aantal bezoekers website COC	2021	2022	2023
Januari	603	534	649
Februari	541	460	568
Maart	1087	663	792
April	751	652	597
Mei	832	691	711
Juni	746	536	606
Juli	401	416	471
Augustus	341	407	460
September	481	480	614
Oktober	526	616	766
November	534	688	378
December	550	799	674 ⁶⁷
Totaal	7.393	6942	7.286

De site is bereikbaar op www.contrroleorgaan.be waarbij de rol van webmaster wordt opgenomen door de directie-assistente en waarbij de website gevoed wordt door de leden van het DIRCOM.

4.3.4. Bevestigingen door studenten en andere externen

68. Regelmatig blijft het COC bevestigd door onderzoekers of studenten van universiteiten en hogescholen of andere externen. Interviews in het kader van bachelor – of masterproeven of *papers* werden ook in 2023 toegestaan. Helaas kan het COC op vragen van universiteiten/hogescholen en individuele studenten om stage te lopen in het COC niet ingaan.

⁶⁷ Om technische redenen is het exacte cijfer van december 2023 niet beschikbaar. Er werd dan ook een gemiddelde genomen van de twee voorbijgaande jaren, nl. 674.

5. PARTNERSCHAPPEN EN GEDEELDE BEVOEGDHEDEN

69. De federale wetgever heeft in de WOG en in de WVG voorzien in meerdere federale dataproductie autoriteiten: de Gegevensbeschermingsautoriteit, het Controleorgaan op de politionele informatie, het Vast Comité I en (in zeer beperkte mate) het Vast Comité P.

69.1. Artikel 54/1 WOG voorziet dat deze autoriteiten nauw samenwerken, onder meer voor wat betreft de verwerking van klachten, adviezen en aanbevelingen die raken aan de bevoegdheden van meerdere toezichthoudende autoriteiten. Daartoe werd in 2020 een samenwerkingsprotocol afgesloten⁶⁸ dat zijn deugdelijkheid inmiddels heeft bewezen. **Er is geen sprake van onderlinge tegenstrijdigheid in standpunten tussen de diverse toezichthouders en ieder van bovenvermelde toezichthouders waakt erover zich binnen zijn bevoegdheidsdomein te houden.** Andersluidende uitspraken op dat vlak zijn volkomen uit de lucht gegrepen; het COC heeft nog geen enkel voorbeeld gehoord van beweerdelijk tegenstrijdige standpunten ...

69.2. Enkel de verhouding met het FIRM - maar deze mensenrechteninstelling is geen dataproductie autoriteit waarop voormeld protocol van toepassing is - ligt moeilijker. Zowel het Vast Comité P als het COC moeten immers vaststellen dat het FIRM zich geregeld op het domein van politie begeeft, wat het nochtans wettelijk niet vermag te doen. Het COC (en het Comité P) heeft het FIRM daarop al enkele keren gewezen, helaas zonder veel impact.

69.3. Tot slot moet nog gemeld worden dat het COC steeds ingaat op vragen tot hoorzitting vanwege het parlement. Dat was bv. het geval op 21.06.2023 in de commissie Binnenlandse Zaken van het federale parlement, n.a.v. van het toezichtonderzoek betreffende inbreuken begaan door leden van de geïntegreerde politie n.a.v. de verwerkingen in de ANG (DIO23001).

⁶⁸ Zie https://www.contrôleorgaan.be/files/Protocol_Federale_DPA_NL_24112020docx.pdf

6. BESLUIT EN TOEKOMSTPERSPECTIVITEITEN

70. Wat **het heden** betreft kunnen we de hierna volgende vaststellingen doen.

70.1. Het COC is er, als kleinste toezichthouder, in geslaagd zich **stevig te vestigen in het dataprotectie – en politie(controle)landschap**;

70.2. Het COC geniet bij **burgers/betrokkenen als verwerkingsverantwoordelijken een groot vertrouwen**, zo toont het aantal en de soorten dossiers zoals deze doorheen dit activiteitenverslag werden geduid. Dat vertrouwen is ook aanwezig bij politieoverheden – en politiediensten, getuige de tientallen verzoeken tot advies die aan het COC gericht worden. Het COC ontving ook in 2023 heel wat positieve feedback reacties vanuit bv. de politiediensten⁶⁹.

70.3. De vragen tot advies én de ervaringen van de lesgevers van het COC bij interne GPI opleidingen vormen anderzijds het bewijs dat er in deze materie zeer veel expertise ontbreekt bij het personeel van de GPI én het niet de taak is van het COC⁷⁰ die rol en opdrachten van de verwerkingsverantwoordelijken over te nemen. **Het politieonderwijs blijft, alvast in deze materie, ondermaats.**

⁶⁹ Enkele voorbeelden:

- Korpschef politiezone 'Gaume', n.a.v. meeting met het arrondissement Luxemburg: « *Chers collègues de l'Organe de contrôle. Je vous remercie d'avoir participé à la réunion des CZ Prov Lux ainsi que pour la qualité de vos interventions. Votre présentation sera annexée au compte-rendu qui sera diffusé dans les prochains jours.* ».
- DPO politiezone 'Meuse Hesbaye' : « *Un tout grand merci, je partage avec vous l'idée que l'enseignement n'est pas assez nuancé concernant l'utilisation des banques de données. Les mentalités sont également bien ancrées et il relève de mes attributions d'essayer de les faire changer ou évoluer et je vous remercie pour votre analyse qui me sera fort utile dans ce cadre.* ».
- Legal officer NGO Fair Trials: " *Sofia, Griff and I wanted to thank you again for our conversation this morning. We really appreciated your availability, openness and the very clear information provided on the use of databases in Belgium. It will help us tremendously in our research and project.* ".
- Korpschef politiezone "3 Vallées": « *Merci pour votre présentation. Au nom du CPL Wallonie, nous voudrions encore vivement vous remercier pour votre intervention. Cette dernière a été très appréciée par les participants et nombre d'absents ont regretté de ne pouvoir assister à l'afterwork. Cela prouve une fois de plus qu'il est nécessaire de communiquer sur le sujet et que beaucoup de dirigeants et de DPO en sont vraiment demandeurs.* ».
- DPO van de politiezone Brussel Zuid: " *Merci encore à vous pour les échanges et le soutien fonctionnels.* ».
- DPO van de politiezone Gent: " *Graag wens ik u nog eens persoonlijk te bedanken voor het advies n.a.v. onze vraag. Voor mij persoonlijk bevat het advies bovendien heel wat info die een absolute meerwaarde kan betekenen bij de behandeling van toekomstige vragen.* ".
- Verbindingsambtenaar provinciegouverneur Antwerpen: " *Wij stelden het OM tijdens het ARO+ op de hoogte van de adviesaanvraag. Ik zal het advies meedelen aan het OM én aan alle leden van het Provinciaal Overleg Korpschefs ... Dank voor het heldere advies. Het biedt ons mogelijkheden om onze zoektocht naar het evenwicht tussen de verschillende belangen in dit dossier succesvol af te ronden.* ".

⁷⁰ En het bovendien ook gewoon niet haalbaar is.

70.4. Het COC zijn corrigerende bevoegdheden op marginale en proportionele wijze uitoefent en enkel als *ultimum remedium* en/of de wet geen andere keuze laat. Bijstand en raadgeving, binnen de limieten van zijn mogelijkheden, zijn altijd de eerste optie. De keuze om al dan niet corrigerend op te treden is altijd een moeilijke evenwichtsoefening;

70.5. Het COC allerm minst uitsluitend oog heeft voor dataprotectie; evenzeer is er aandacht voor alle andere operationele aspecten van de politionele informatiehuishouding en die van de andere gecontroleerde diensten.

71. Wat **de toekomst** betreft doet de volgende vaststellingen en/of aanbevelingen moeten worden gedaan.

71.1. Het Controleorgaan wacht, sinds 2021, op de noodzakelijke (en door de bevoegde overheden) aangekondigde **reparatie en amendering van de Wet Gegevensbescherming**.

71.2. Het Controleorgaan botst op de **limieten van zijn financiële en personele capaciteit**, waarbij vooral **de proactieve terreinonderzoeken het slachtoffer zijn** en het COC dus nood heeft aan versterking in aantal FTE én in expertise, mede gelet op de steeds bijkomende en nieuwe opdrachten (cf. dataretentie, de komende EU en/of nationale regelgeving rond artificiële intelligentie, hernieuwde PNR regelgeving, *big data policing*, *predictive policing*, geavanceerde surveillance technieken, enz. ...) die het wordt toegeschoven en de (weliswaar nog voorzichtige) tendens om meer en meer naar de rechter te trekken indien het COC dwingend optreedt.

71.3. Het COC kan niet anders dan dezelfde **verbeterpunten**, die het ook in vorige verslagen heeft aangehaald, te **herhalen**, met name:

- * het Controleorgaan ook bevoegd te maken voor de niet-operationele gegevensverwerkingen van de AIG⁷¹, zodat deze slechts aan één enkele toezichthoudende autoriteit zou onderworpen zijn;

⁷¹ Art. 71 §1, derde lid WVG.

- * de bevoegdheid op te treden ten aanzien van individuele politieambtenaren;
- * de bevoegdheid ten aanzien van de politiescholen en met de GPI gelieerde organen helder vastleggen;
- * het systeem van toegang van de burger voor de uitoefening van zijn controlerechten (inzage, rectificatie, wissing of beperking van persoonsgegevens) eindelijk in lijn te brengen met het (de) EU recht(spraak);
- * de noodzaak het Controleorgaan de formele bevoegdheid te geven, net zoals de voorzitter van het Comité P⁷², de tuchtverheid in kennis te stellen van (mogelijke) tuchtvergrijpen en deze te verplichten het COC in te lichten omtrent het gegeven gevolg;
- * de bestuurlijke dwangsom te voorzien voor het COC vermits de administratieve geldboete definitief is uitgesloten (en door het Grondwettelijk Hof conform werd bevonden⁷³) t.a.v. publieke instellingen, hoewel deze wel degelijk bestaat in de meeste EU landen, ook t.a.v. de politie⁷⁴.

⁷² Zie art. 26, 4° van de Wet van 13 mei 1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten.

⁷³ GwH, 14 januari 2021, nr. 3/2021, www.grondwettelijkhof.be

⁷⁴ Zie, First report on application and functioning of the Data Protection Law Enforcement Directive (EU) 2016/680 (LED), Commission from the Commission to the European Parliament and the Council, Brussel, 25.07.2022 (COM) 2022, 364 final, blz. 12: "In addition, the majority of member states' laws give data protection supervisory authorities the power to impose administrative fines" (met name 18 lidstaten zowel voor overheden als natuurlijke personen en 3 bijkomend enkel t.a.v natuurlijke personen, dus in total 21 van de 27 lidstaten).

72. De parlementaire onderzoekscommissie 'aanslagen'⁷⁵ verleende onder meer de volgende aanbeveling inzake 'wet – en regelgeving': "*Het COC moet voorts kunnen toezien op de globale veiligheid van de informatiehuishouding en niet enkel op onderdelen ervan*" en heeft daarmee gewezen op het belang van de activiteiten van het COC. Deze aanbeveling bleef ook in het werkingsjaar 2023 even relevant en zal dat ook de komende jaren ongetwijfeld blijven.

* * * * *

Activiteitenverslag 2023, goedgekeurd door het Controleorgaan op 3 juni 2023.

Ronny SAELENS
Lid-raadsheer a.i.
(GET)

Frank SCHUERMANS
Voorzitter a.i.
(GET)

⁷⁵ Parlementaire commissie belast met het onderzoek naar de omstandigheden die hebben geleid tot de terroristische aanslagen van 22 maart 2016 in de luchthaven Brussel-Nationaal en in het metrostation Maalbeek te Brussel, met inbegrip van de evolutie en de aanpak van de strijd tegen het radicalisme en de terroristische dreiging, Parl.St., Kamer, 2016-2017, DOD 54, n° 1752/008, p. 252.

BIJLAGE: HET COC IN CIJFERS⁷⁶ IN 2023

SOORT DOSSIER	2019	2020	2021	2022	2023
OT ⁷⁷	392	283	546	555	549
Advies dataprotectie	82	85	82	87	55
Adviezen regelgeving	22	15	33	39	49
Klachten	30	40	28	29	34
Adviezen camera	32	29	29	32	21
DPIA analyses	27	10	33	29	19
Databreaches	17	17	21	25	40
Globaal & Technisch ⁷⁸ Toezicht	2	5	1	1	1
Thematisch en Beperkt Toezicht ⁷⁹	3	5	8	7	6
Bijzonder Toezicht BELPIU ⁸⁰	1	1	1	1	0
Bijzonder Toezicht GB Terrorisme ⁸¹	1	1	1	0	0
Internationaal Toezicht ⁸²	1	0	1	0	3
Validatie Dataretentie	0	0	0	1	1
TOTAAL	610	491	784	806	778

⁷⁶ Het spreekt voor zich dat de capaciteit – en tijdsinvestering in een omvangrijke visitatie of een controleonderzoek niet te vergelijken valt met een adviesdossier. Sowieso zijn de diverse soorten onderzoeken en adviezen zeer moeilijk tot niet vergelijkbaar vanuit louter werklastmetingsoogpunt. Niet alle dossier zitten in deze cijfers vervat zoals bv. de informele antwoorden en teams meetings (cf. n° 29).

⁷⁷ Dossiers Onrechtstreekse Toegang.

⁷⁸ In 2022 uitgebrachte rapporten van toezichtonderzoeken.

⁷⁹ Ibidem.

⁸⁰ Ibidem.

⁸¹ Ibidem.

⁸² Ibidem.

Beslissingen toezichtonderzoeken	2020	2021	2022	
Verzoeken	1	36	7	5
Aanbevelingen	80	33	7	6
Corrigerende maatregelen	26	32	9	2
TOTAAL	107	101	23	13

Corrigerende maatregelen Toezichtonderzoeken	2020	2021	2022	2023
Waarschuwing	3	2	1	0
Berisping	1	0	1	0
Bevel verwerking in overeenstemming met de gegevensbeschermingsregels te brengen	21	26	6	0
Verwerkingsverbod	1	1	8	2
Definitieve verwerkingsbeperking	-	1	0	0
Tijdelijke verwerkingsbeperking	-	1	0	0
TOTAAL	26	31	16	2

